

ŽELEZAR

Izredno koristna oddaja slovenske televizije

Slovenska televizija je v ponedeljek, 28. t. m. z novo serijo oddaj, ki jih bo vodil televizijskemu občinstvu že znani prof. dr. France ČERNE, pričela s svojo televizijsko ekonomsko šolo. O času in vsebini vsake nadaljnje oddaje bodo poslušalci v rednih programih sproti obveščeni. Prof. dr. Černe bo poprej nakazal poglobitveno vsebino predavanja v teden ski RTV prilogi v Delu.

Ekonomsko šola, ko, prvi tak poskus v Jugoslaviji, ni namenjena samo upravljalcem, ampak tudi delavcem v proizvodnji in v ustanovah, prav tako pa tudi mladim in vsem občanom.

Zadostna poljubnost, nazornost in predavateljeva zavzetost, so nas že v prvi oddaji prepričali, da bodo oddaje zanimive in da bodo zanesljivo pritegnile širši krog poslušalcev. Že v prvi oddaji je prof. dr. Černe poudaril, da je taka šola nedvomno potrebna, če bo po koristna, bo pokazalo zanimanje in sodelovanje poslušalcev. Namen šole je seznaniti poslušalce z abecedo ekonomike, da bodo lažje razumeli ekonomske zakonitosti in uspešneje sodelovali v samoupravnih mehanizmih.

Dr. prof. Černe je pozval tudi poslušalce, naj se oglašajo z vprašanji v zvezi z obravnavano temo. Da se poslušalci iz našega delovnega kolektiva ne bi individualno obračali z vprašanji na televizijo, lahko sporočijo vprašanje, na katerega želijo odgovor, pisмено ali po telefonu na naše uredništvo (int. tel. števil. 483 ali 484). Uredništvo bo skupaj posredovalo vsa vprašanja slovenski televiziji oziroma dr. prof. Černetu.

8. seja delavskega sveta Železarne

Sanacijski ukrepi za zmanjšanje izgub

V torek, 29. oktobra 1968, je bila 8. seja delavskega sveta Železarne, namenjena predvsem obravnavanju poslovnega poročila za prvih 9 mesecev letošnjega leta in sanacijskih ukrepov za kritje izgube. Poleg tega so na tej seji obravnavali integralni razvojni program slovenskih železarn, problematiko in stanje rekonstrukcije Železarne, sprejeli so poročila o izvrševanju sklepov prejšnje seje delavskega sveta, o delu upravnega odbora med zadnjima dvema sejama in pa poročila komisij. Pred začetkom seje so izvedli še volitve članov v skupščino Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje Kranj, namesto treh članov, ki jim je letos prenehal mandat.

V Skupščino komunalnega zavoda za socialno zavarovanje Kranj so izvolili naslednje člane: Mitjo VEROVŠKA, kadrovski sektor, Zofko GÖDLER sektor za ekonomiko in Jožeta ZUPANA knjigovodstvo.

Poslovno poročilo za prvih 9 mesecev letošnjega leta, so sprejeli. Hkrati s tem poročilom so sprejeli tudi 9-mesečna poslovna poročila Železarskega izobraževalnega centra in gostinske enote Železar. Ker 9-mesečno poslovno po-

ročilo Železarne izkazuje izgubo približno 30 milijonov novih dinarjev, so sprejeli sanacijske ukrepe, ki se po vsebini delijo na štiri osnovne dele:

1. Sanacijski ukrepi za izboljšanje ekonomskega položaja Železarne Jesenice, ki so podani v informaciji o ekonomskem položaju črne metalurgije in jih predlaga Združenje jugoslovanskih železarn, ter se nanašajo na zunanje vplive. Ti sanacijski ukrepi so naslednji:

(nadalj na 2. in 3. str.)

Naš razgovor z obratovodjem jeklovleka

V oktobru rekordna proizvodnja?

Pred nekaj dnevi smo obratovodja jeklovleka Bertija BRUNA prosili za kratek razgovor. Ker smo v prvi polovici leta večkrat pisali o pomanjkanju vložka za potrebe jeklovleka, nas je zanimalo, v kolikšni meri so se razmere izboljšale in s kakšnimi problemi se kolektiv jeklovleka srečuje v sedanjem obdobju. Tov. Brun se je naši prošnji rad odzval in povedal naslednje:

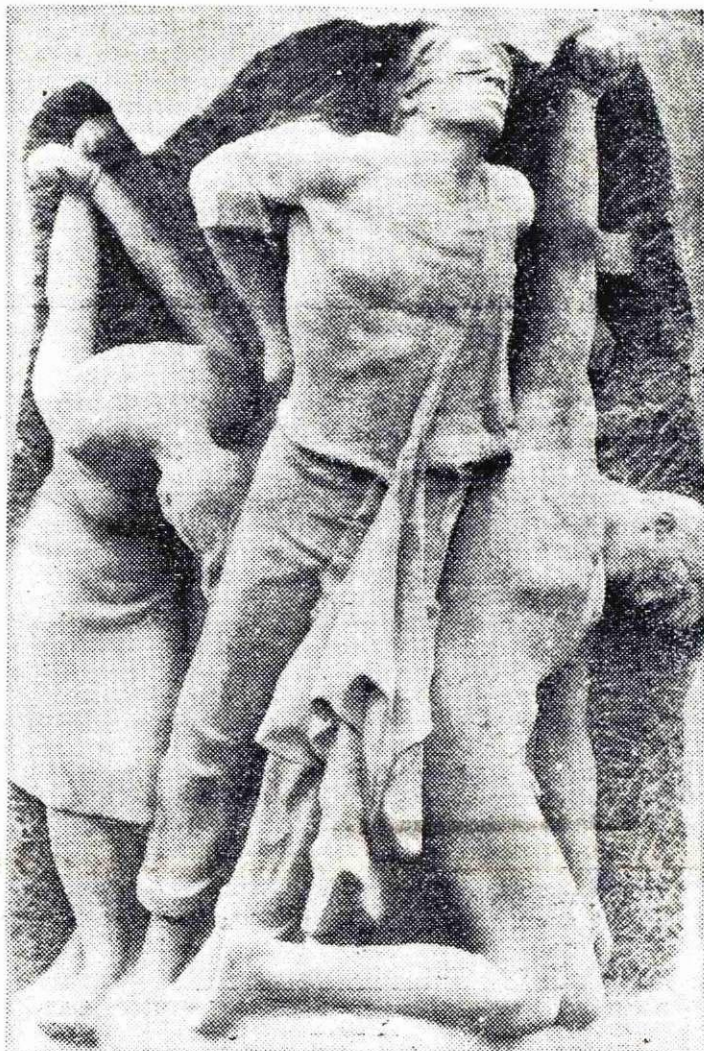
Glede na to, da imamo v jeklovleku na voljo zadostne količine valjanca za predelavo vložka, se je stanje izboljšalo. Od avgusta dalje, ko je vložek zagotovljen, ugotavljamo stalni porast proizvodnje.

Za prvo polletje je ugotovljeno, da smo prejeli 5.168 ton vložka, proizvodni plan pa znaša 6.220 ton. V istem razdobju pa smo dosegli proizvodnjo v višini 4.689,8 ton ali 75 % v odnosu na proizvodni načrt.

Razumljivo je, da izpada proizvodnje iz prvega polletja ni mogoče nadoknaditi v zadnjem četrtletju, čeprav so bili v zadnjih treh mesecih doseženi boljši proizvodni rezultati. V tem času je bila poprečna proizvodnja okrog 750 ton, v oktobru pa predvidevamo celo rekordno proizvodnjo prek 1.000 ton. To bi bila največja mesečna proizvodnja v letu 1968. Ob vsem tem je treba upoštevati bistveno spremembo struk-

ture naročil. Na razpolago imamo več finih dimenzij in kvalitetnejši asortiment. Prav tako je večja tudi dosežena prodajna cena, ki je bila za mesec avgust planirana v višini 344 din za kg, dosežena pa 388 din za kg. Omenim naj problem, ki v veliki meri onemogoča še večjo realizacijo proizvodnje. Gre namreč za pomanjkanje prostora za vskladiščenje vložka. Prostor, s katerim razpolagamo, ne daje možnosti, da bi lahko načrtno realizirali program po kvartalnih in nujnih urgencah kupcev. Zato obrat nima možnosti, da bi vložek skladiščil po programu, ker je treba večje količine materiala prekladati, razen tega pa so preobremenjeni tudi žerjavi. Zaradi preobremenjenosti žerjavov pride pogosto do večjih zastojev na drugih delovnih mestih v proizvodnji. Ob takem stanju delo ni več varno še posebej zato, ker je material nakopi-

(nadalj. na 4. str.)

Ob dnevu mrtvih

Domovina je ena nam vsem dodeljena in eno življenje in ena smrt.

Svbodi predani za borbo smo zbrani, in kaj je življenje in kaj je smrt?

Bodočnost je vera! Kdor zanjo umira, se vzdigne v življenje, ko pade v smrt.

Trije obrazi današnjega dne

V teh dneh, ki so nas presenetili z nekaterimi dokaj čudnimi reakcijami naših sodelavcev, sem od znanca slišal tri zgodbe, ki zanimivo ilustrirajo naš čas in posameznike v njem.

Ko je znanec prakticiral v nekem zahodnoevropskem znanstvenem inštitutu, je med drugim tudi zvedel za nenapisani zakon o velikosti avtomobilov za posamezne range uslužbencev inštituta. Po rangi najnižji uslužbenci so imeli najcenejše avtomobile, srednji uslužbenci dražje in tako naprej do generalnega direktorja, ki se je vozil v najdražjem avtomobilu. Če bi kdo hotel to nenapisano pravilo kršiti, bi kmalu našli način, da se ga znebi. Razlog za tako nenapisano pravilo je bil zelo enostaven. Vsak izmed uslužbencev naj ima tak avtomobil, ki ga bo lahko brez težav vzdrževal. Če bi nabavil dražjega kot mu dohodki dovoljujejo, bi s svojim družinskim proračunom kmalu zašel v težave. S tem pa bi nastale težave tudi za inštitut. Ne bi mu namreč padlo na pamet, da bi ta avtomobil prodal in kupil cenejšega, s katerim bi lahko finančno šahal. Zahteval bi višjo plačo, da bo lahko tudi ta dražji avtomobil normalno vzdrževal...

V naši Železarni je zaposlen delavec, ki skupaj s svojo zaposleno ženo prinese mesečno domov okoli 180.000 S din, mi je pripovedoval znanec. Pred dvema leti je kupil »fička«. Z njim se pridno vozi in nima finančnih težav z njegovim vzdrževanjem. Pred kratkim je povedal mojemu znanцу, da namerava kupiti drug avtomobil, ker mu »fička« ne ustreza več. Ne namerava se zadovoljiti niti s »škodo« ali podobnim avtomobilom našega srednjega razreda. Želi kupiti nekaj večjega in boljšega. Seveda bodo potem težave z družinskim proračunom. Zahteval bo večje osebne dohodke in če ne bo šlo drugače, bo ob prvi priložnosti grozil s stavko...

To zgodbo je povedal znanцу obratovodja iz naše Železarne. Ob izplačilu osebnega dohodka 15. v mesecu mu je delavec iz njegovega obrata vrnil na pisalo mizo plačilno kuverto. V njej je bilo samo 30.000 S din in je rekel, da za ta denar ne bo več delal. Podroben pregled njegovega zaslužka za tisti mesec pa je pokazal takole sliko:

odbiček zaradi vlaganja v banko	15.000 S din
odbiček zaradi plačila obrokov posojila	20.000 S din
odbiček prejetega predujma	30.000 S din
izplačila 15. v mesecu	30.000 S din
skupaj zaslužek	95.000 S din

Praktičen nauk iz teh treh kratkih zgodb je za naše razmere zelo poučen. Odeja, ki jo imamo na voljo, je žal precej kratka. Tega se moramo pri pokrivanju zavestno zavedati. Praktično pomeni to, da moramo prilagoditi naš družinski proračun razpoložljivemu osebnemu dohodku.

Resnica je, da želimo danes pogosto živeti nad našimi realnimi možnostmi. Naše želje po avtomobilih in ostalih tehničnih dobrotah današnjega civiliziranega sveta so včasih nenasitne. Ni nam dovolj »fička« ali »škoda«. Velikokrat pride v poštev samo Taunus, Simca, če ne celo BMW. Posledice so običajno težave pri družinskih proračunih in zahteve po zvišanju osebnih dohodkov. To velja seveda ne samo za avtomobile in ostale tehnične predmete, temveč na splošno pri urejanju in planiranju naše življenjske ravni.

K povečanju teh težav še bolj pripomore nabava vseh mogočih predmetov na obroke v trgovinah brez porokov in gotovine. Stvar je zelo zapeljiva in za trgovino tudi koristna. Vendar če ni pri tem prave mere, potem je v kuverti pogosto manj denarja kot pričakujemo in mislimo, da bi ga bilo treba. Korak naprej je potem razburjenje in vroča kri...

Pri tem je seveda res, da so pri najnižji kategoriji osebnih dohodkov največkrat težave z družinskim proračunom tudi brez tega, da bi nabavljali prej navedene predmete. Temu se moramo izogniti tako, da upoštevamo in zagotovimo določeni življenjski minimum pri osebnih dohodkih. Vendar praksa kaže, da lahko služijo takšni resnično težki primeri tudi za fasado tistim, ki imajo za naše razmere kar lepe osebne dohodke in jih zaradi svojih prevelikih in nenormalnih apetitov skušajo na kakršenkoli način povečati. Če ne gre drugače, pride prav tudi stavka ali pa grožnja z njo...

Zaključek je enostaven in jasen. Vemo, kako dolga je odeja, ki jo imamo na razpolago v naši Železarni. S to odejo se bomo morali pokrivati in če bo mogoče, jo bomo postopno skušali tudi povečati. Vendar to povečanje mora biti v skladu z našimi realnimi možnostmi. Te pa žal ravno danes niso najbolj velike...

K.

Sanacijski ukrepi za

(nadalj s 1. str.)

— Za reševanje tekočih finančnih težav črne metalurgije je trenutno treba povečati cene gotovih izdelkov v poprečju za 4,8%, ker bi s tem lahko nadomestili povečanje stroškov poslovanja in bi to pripeljalo Železarno na ekonomsko moč 1966. leta in omogočilo normalno tekoče poslovanje brez izgube v prihodnjem letu.

— Železarno je treba oprostiti prispevka za osebne dohodke (zvezni del) in ostalih prispevkov, za katere so slovenske železarne že predlagale izvršnemu svetu Slovenije.

— Pristopiti je treba k akciji formiranja konzorcija bank in črne metalurgije, ter rešiti odnos kreditiranja med proizvajalcem in grosistom trgovcem, zaradi pomanjkanja stalnih obratnih sredstev, kar se odraža tudi na rezultatu poslovanja.

— Podaljšati je treba rok odplačila za kredite pri osnovnih sredstvih in zmanjšati višine obrestne mere, kar bi izboljšalo ekonomski položaj Železarne. V okviru sanacije osnovnih sredstev pa je treba odpisati brez nadomestila osnovna sredstva, ki so izven proizvodne funkcije.

— V smislu poboljšanja kreditiranja je treba uvesti nove plačilne instrumente kot so: menica kot plačilno sredstvo in akceptni nalogi.

2. Sanacijski ukrepi, ki jih predlaga uprava podjetja za reševanje notranjih problemov:

— Osnova našega sistema nagrajevanja v obratih so ceniki, ki bazirajo na doseženi proizvodnji in le delno na prodaji ter kvalitetnem asortimentu, ne bazirajo pa na stroških. Zato je treba čim prej uvesti premije in penalizacijo za najvažnejše vrste zniževanja oziroma zviševanja stroškov.

— Slab izplen predstavlja v valjarnah glavni izvor prekoračenja stroškov in je zato treba zainteresirati zaposlene na ključnih mestih v jeklarni in valjarnah za dobro delo z izdatno negativno in pozitivno premijo na doseženem izplenu.

— Ker kaže analiza proizvodnih stroškov tistih obratov, ki zaradi vzporednega obratovanja (novi in stari obrat) ne izkoriščajo svojih kapacitet, kaže povsod veliko prekoračenje, je treba čimprej usposobiti novo valjarno žice, iskati tehnološke možnosti za ustavitve obratovanja težke proge in določiti o bodočem obratovanju BBC električne peči.

— Takoj je treba vpeljati dosledne ustrezne vhodne kontrole za posamezne potrošne materiale, ki imajo tudi vpliv na kvaliteto jekla.

— Zaradi zvišanja stroškov vzdrževanja je treba uvesti skrajno varčevanje, ki pa seveda ne sme vplivati na normalni potek dela v obratih. Zeto je treba zaostri nad-

zor nad večjimi naročili za vzdrževanje.

— Takoj je treba izdelati rang listo rentabilnosti obratov zaradi pravilne razporeditve polizdelkov posameznim obratom v primerih pomanjkanja jekla. Uvesti je treba dnevno in mesečno analizo proizvodnih zastojev in z ukrepanjem na podlagi ugotovitev zmanjšati stroške.

— Ker v sedanji situaciji pomeni izvoz negativno postavko pri naši realizaciji, ga je treba zmanjšati in izvažati samo tistim kupcem, s katerimi želimo tudi v bodoče ohraniti komercialne stike.

— V podjetju je treba uvesti enoten sistem evidence in določiti viro zajemanja podatkov.

— Začeti je treba z optimizacijo proizvodnje po posameznih obratih.

3. Sanacijski ukrepi v zvezi z razmejevanjem stroškov.

— Del razmejenih stroškov zaradi poskusne proizvodnje, ki letos obremenjuje poslovne stroške, lahko obremenjujemo manj kot z 1/3 glede na progresivno izkoriščenost kapacitet novih obratov.

naloge. Tudi informacijo o problematiki in stanju rekonstrukcije Železarne s podarkom na aglomeraciji, so na tej seji sprejeli brez pripomb.

Na predlog komisije za organizacijo dela, produktivnost in nagrajevanje, so odobrili nov normativ za elektro jeklarne, ki obsega 40 delovnih mest in 189 delavcev. Normativ je namenjen za uvajanje četrte izmene in prehod na 42 urni delovni teden. Odobrili so normativ za strojno vzdrževanje in sicer za vzdrževanje plavžev, valjarne Bela, jeklarne in žerjavnega oddelka. Potrdili so pravilnik o premiranju za izplen s pripombami upravnega odbora. Odobrili so obračun režijskih ur za bluming in valjarno trakov s tem, da se mora do 1. januarja 1969, v valjarni Bela uvesti cenik za enoto proizvoda in bo potreba po obračunu režijskih ur s tem odpadla. Za delovno enoto hladna valjarna — žičarna, predvsem zaradi situacije zvezane z nabavo vložka, so odobrili, da se jim prizna v primerih ko z odpravo ne dosežejo višine gibljivega

Osnovni elementi gospodarske politike

Podpredsednik zveznega izvršnega sveta KIRO GLIGOROV je na skupni seji zveznega in gospodarskega zbora v svojem ekspoziju poudaril naloge, kot osnovne elemente gospodarske politike v naslednjem letu: pospešen razvoj proizvodnje in izvoza v stabilnih pogojih, povečanje zaposlenosti in nadaljnji porast življenjskega standarda, krepitev reproduktivne in akumulacijske sposobnosti gospodarstva in hitrejša izvajanje reforme v negospodarski dejavnosti.

— Letošnje razmejevanje stroškov poskusne proizvodnje znaša 7,5 milijonov N din v valjarnah, dočim je nedoseganje izplena tudi v drugih obratih še posledica neosvojenih tehnologij in bi zato lahko koristili več kot 7,5 milijonov N din.

— Ugotoviti možnost angažiranja amortizacije za pokrivanje prekoračenih stroškov investicijskega vzdrževanja.

4. Sanacijski kratkoročni kredit v znesku 14 milijonov novih dinarjev iz republiških skupnih rezerv, železarna Jesenice koristi v celoti s tem, da dolg do železarne Store in Ravne poravnava iz teh sredstev.

Integralni razvojni program slovenskih železarn so na tej seji sprejeli s pripombo upravnega odbora in naročili direktorju Železarne, da na prihodnjem skupnem sestanku obratovodij, predsednikov delavskih svetov in zborov delovnih enot seznanijo te z integralnim razvojnimi programom in da jih zadolži za nadaljnjo informiranje kolektiva kot nosilce te

dela Železarn, da se jim prizna gibljivi del Železarne kot celote. Odobritev je začasna in se mora v tem času izvesti ustrezne organizacijske ukrepe in pa pripraviti korekturo cenika na planskih osnovah za 1969 leto.

Zaradi pogosto menjajočega programa in nedognane tehnologije valjanje pločevine iz štetila, so tudi v valjarni 1300 odobrili, da začasno koristijo gibljivi del Železarne kot celote, če s svojo odpravo ne dosežejo gibljivega deleža. Tudi ta odobritev je začasna in se mora v tem času izvesti organizacijske ukrepe in pripraviti korekcijo cenikov na planskih osnovah za prihodnje leto.

Za delovno enoto strugarna valjev so odobrili od 1. oktobra naprej nove osnove za oblikovajne osebne dohodke in sicer proračunsko vsoto in pa ceno za obračun deleža pri odpravi.

V valjarni 2400 so odobrili nov cenik, ki ne bazira več na teži temveč na številu plošč. Za strojno vzdrževanje pa so naročili, da se mora do novega leta pripraviti dru-

zmanjšanje izgub

gačen, bolj stimulativen način oblikovanja mase osebnega dohodka.

Na predlog komisije za gospodarstvo in osnovna sredstva so odobrili prodajo neuporabnih osnovnih sredstev, prodajo hleva na Lipcah in likvidacijo osnovnih sredstev po seznamu, ki ga je predlagala uprava osnovnih sred-

stev. Odobrili so tudi nabavo dveh zlatih ventilatorjev za kamnolom in lepenkarja za žebeljarno.

Nadalje so odobrili bonifikacije za reklamacije inozemskih kupcev za naše proizvedeno blago in uvoz nove opreme za podjetje Kovinar Jesenice, s tem da Kovinar stroške uvoza krije z dinarskimi sredstvi.

Ob koncu so rešili še nekaj prošelj sodelavcev naše delovne skupnosti in pooblastili komisijo za beneficiranje delovni staž, da pregleda delovna mesta v šamotarni in lužilnici hladne valjarne — žičarne ter valjarne 1300, ker ti obrati ne spadajo po zakonu v tiste obrate črne metalurgije, kjer se jim beneficiran delovni staž priznava.

18. seja upravnega odbora

Predlog za štiriizmensko obratovanje v elektro jeklarni

Prejšnji četrtek, dne 24. oktobra 1968 je bila 18. seja upravnega odbora, na kateri so poleg rednih točk dnevnega reda obravnavali še informacijo direktorja Železarn o ustavitvi dela v hladni valjarni in žičarni, ter elaborat o integralnem razvojnem programu slovenskih železarn.

Informacijo direktorja Železarn o ustavitvi dela v hladni valjarni in žičarni so vzeli na znanje, o sanacijskih zaključkih stanja v tej delovni enoti pa bodo razpravljali na eni naslednjih sej, ko jih bo uprava podjetja pripravila. Tudi o integralnem razvojnem programu slo-

venskih železarn so razpravljali le načelno in sklenili, da se bodo bolj temeljito o tem pomenili na naslednji seji, ki je predvidena za ponedeljek 28. oktobra.

Med tekočimi vprašanji so na tej seji obravnavali samo predlog sektorja za ekonomiko o novem normativu de-

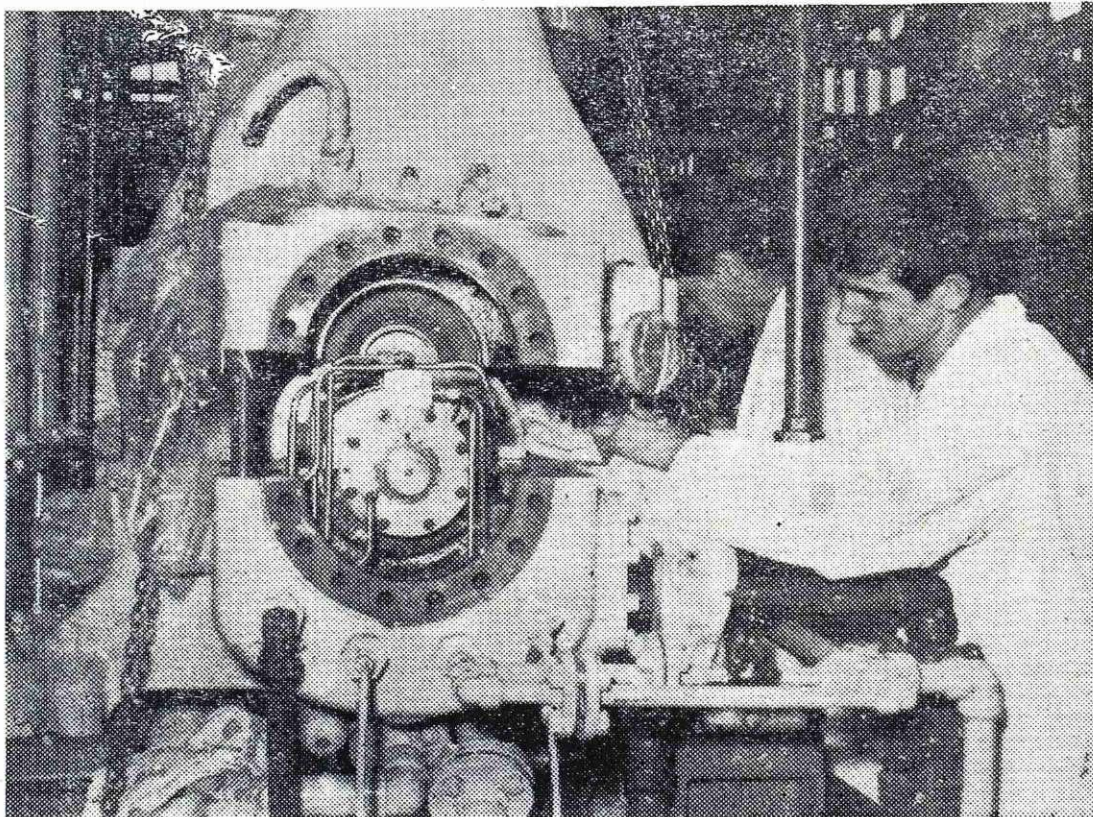
lovne sile v elektro jeklarni, da bi ta enota lahko prešla na štiri izmensko obratovanje po skrajšanem delovnem tednu in predloge zunanje trgovine o bonifikacijah reklamacij inozemskih kupcev. Ker je za ta vprašanja pristojen delavski svet Železarn, so jih prek področnih komisij odstopili delavskemu svetu Železarn v razpravo in potrditev.

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu

Dežurna služba

sobota	2. 11. od 20.— 8. ure	Inž. Noč Pavel strojne delavnice
nedelja	3. 11. od 8.—20. ure	inž. Mlakar Franc, elektrooddelek
nedelja	3. 11. od 20.— 8. ure	inž. Rižmanič Roman, Javk. I.
ponedelj.	4. 11. od 20.— 8. ure	Bertoncelj Jože, livarna
torek	5. 11. od 20.— 8. ure	Štrumbelj Alojz, Javornik II
sreda	6. 11. od 20.— 8. ure	inž. Komel Janez, predel. obr.
četrtek	7. 11. od 20.— 8. ure	inž. Bidovec Janez, TPD
petek	8. 11. od 20.— 8. ure	Rozman Mirko, UOS

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu

Naši vzdrževalci pri remontnih delih v kisikarni SAVA

Poslovni rezultati v prvih devetih mesecih

Rezultati proizvodnje, prikazani v fizičnih pokazateljih so za naše podjetje v devetih mesecih dobri. Skupno proizvodnjo smo dosegli v primerjavi na letni družbeni plan s 73,2 % oziroma v primerjavi z istim obdobjem lani s 114,1 % (1967=100). Storitnost na skupno proizvodnjo smo povečali za 24 % in sicer v odnosu na 9 mes. 1967 od 85,8 na 106,6 kg/h, m. Tudi storitnost izražena v dinarjih, (vrednotenje po istih cenah) se je povečala za 14 %, oziroma od 224.340 N din na 255.300 N din.

Pri stroških proizvodnje pa prikazujemo slabše rezultate. Če znaša dosežena skupna proizvodnja 73,2 %, pa znašajo dejanski stroški na letne planirane že 79,1 %, oziroma prikazujemo zvišanje stroškov na planirane v znesku 32.088.137 N din.

Pri eksterni realizaciji dosegamo v primerjavi z devetmesečnim planom 99,8 % izvršitve, ali vrednostno 490.443.768 N din (planirano pa je 491.666.100 N din). Pri tem pa moramo omeniti, da kljub zadovoljivi prodaji ne dosegamo planirane povprečne prodajne cene za 4,8 %, ne dosegamo pa niti lanske letošnje. Zaostanki znašajo do 30. 9. 26.222 ton ali vrednostno 54.797.000 N din, tako da znašajo naše dobave 89,7 % zaključenih količin.

Velika razlika pri izvrševanju realizacije v primerjavi na plan nastaja v valjarnah, kjer smo prekoračili plan za 9 mes. za 6,6 % in v predelovalnih obratih, kjer pa smo pod planom za 16,9 %, kar pa vpliva na padec prodajne cene.

Izvoz smo že v 9. mesecih skupaj z menjavo v primerjavi na letni plan dosegli, kar vpliva tudi na slabši finančni rezultat.

Zaradi omenjenih vzrokov pri realizaciji nam je padel čisti dohodek v primerjavi z lanskeletnim za 10.348.000 N din, čeprav smo povečali količino prodaje letos za 15 % in vrednost za 10 %. Iz vsega tega izhaja tudi slab finančni rezultat. Celotni dohodek na fakturirano realizacijo smo dosegli s 557.743.819 N din ali 73,8 % na letni plan, dohodek pa s 46.364.668 N din oziroma 38,5 % na plan. Nepokritih osebnih dohodkov imamo na fakturirano realizacijo za 38.383.539 N din oziroma 32.349.942 N din na plačano realizacijo.

Zaradi takega stanja je uprava tudi predlagala sanacijske ukrepe za pokrivanje izgube. Zunanji sanacijski ukrepi letos ne bodo bistveno popravili naše rezultate, zato bomo morali vso pozornost usmeriti na notranje sanacijske ukrepe, da bi večanje izgube do konca leta vsaj ustavili.

Pri poslovanju z našimi sredstvi smo dosegli dobre in slabe rezultate. Vezavo dni naših nabavljenih surovin smo zmanjšali za 10 dni v primerjavi z istim obdobjem lani, vezavo nedokončane proizvodnje in polizdelkov pa za 8 dni. V skupnem se vedno bolj približujemo normativu za vezavo sredstev. Terjatve do naših kupcev za prodano blago so se povečale, kljub novim plačilnim instrumentom. Glede na povečan obseg realizacije pa se povprečno plačevanje v primerjavi z letom 1967 ni bistveno poslabšalo (74,4 dneva). Povečanje terjatev nasproti 31. 12. 1967 znaša 30.229.853 N din.

Dolg dobaviteljem se je močno povečal in je stanje zelo kritično. Ob naši blokaciji žiro računa, ter nelikvidnosti so porastli nasproti 31. 12. 1967 za 40.006.092 N din (brez skupnega uvoza), s tem pa se nam je povečalo povprečno plačevanje od 88 dni na 119 dni.

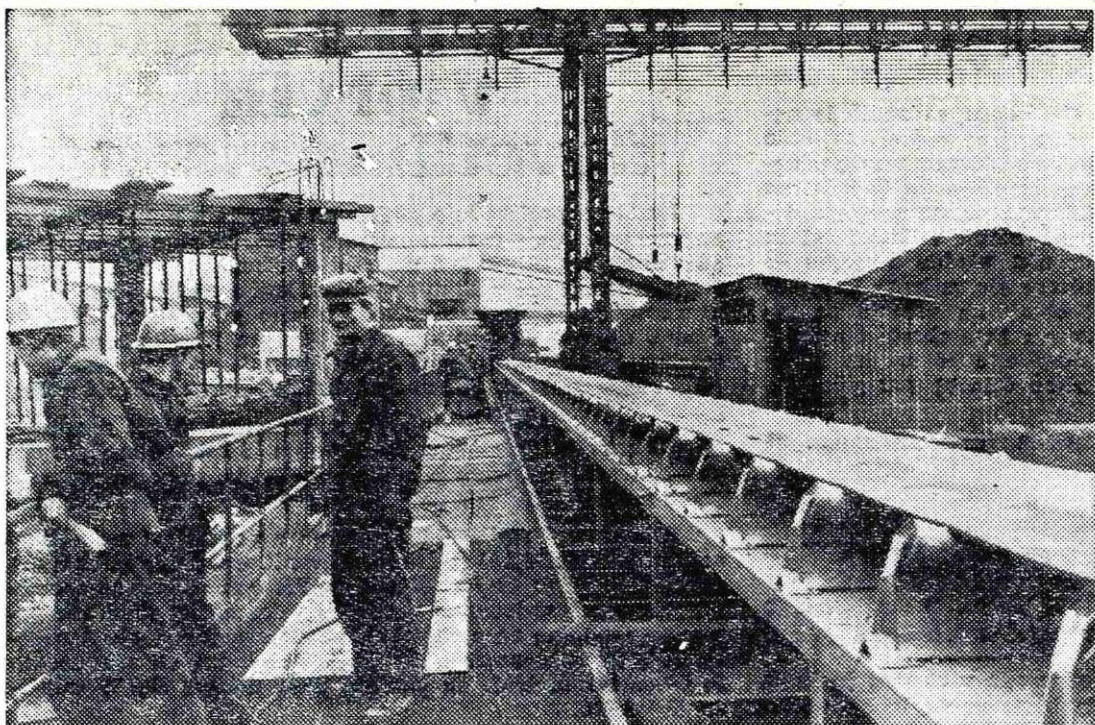
Tako stanje pa ima posledico — visoke zamudne obresti, ki jih bomo plačevali našim dobaviteljem.

Zaradi težke finančne situacije so nam porastli tudi kratkoročni krediti za 34.452.000 N din, če smo hoteli poravnati naše dolge in izplačevati osebne dohodke.

Tožbam naših dobaviteljev so se priključile tudi banke, ki jim ne moremo pravočasno vračati kreditov. Letošnje poslovno leto bomo zaključili z negativnim rezultatom, zato bo naša prva skrb, kako sanirati Železarno z notranjimi in zunanjimi ukrepi, da bi ponovno prišli do tistih pogojev poslovanja in rezultatov, ki smo jih dosegli v prvem letu po reformi. Br.

Jubilanti 50-letniki

V novembru so in bodo praznovali petdeset let rojstva naslednji naši sodelavci: Ivan SORL, PIV — energija, 1. novembra; Bogomir PUST, SEP, 3. novembra; Andrej ERLAH, martinarna, 16. novembra in Milan KE-LIH, valjarna 1300, 22. novembra. Čestitamo!

Izsek iz montaže naprav za novo aglomeracijo

19. seja upravnega odbora

Na osnutek pravilnika o normah morajo obratovodstva dati svoja stališča

19. seja upravnega odbora je bila v ponedeljek, 28. oktobra 1968, na njej pa so poleg tekočih vprašanj obravnavali še poročilo o poslovanju v prvih 9 mesecih letošnjega leta in o sanacijskih ukrepih v zvezi s tem poročilom, sprejeli so predlog pravilnika o premiranju in penaliziranju strokovnega kadra za izboljšanje izplena, potrdili so program proizvodnje v novembru in nadaljevali z razpravo o integralnem razvojnem programu slovenskih železarn.

Devetmesečno poslovno poročilo so sprejeli, obenem s tem tudi enaka poročila Železarskega izobraževalnega centra in gostinske enote Železar. S predlogi sanacijskih ukrepov za kritje izgube so se strinjali in so jih skupaj s prej omenjenimi poročili posredovali delavskemu svetu Železarn v potrditev. (O sanacijskih ukrepih berite v članku o 8. seji delavskega sveta Železarn).

Premijski pravilnik so sprejeli z manjšimi pripombami in so ga prek komisije za organizacijo dela, produktivnost in nagrajevanje posredovali delavskemu svetu Železarn, ker so smatrali, da je sprejemljiv in da ga delavski svet Železarn lahko potrdi.

Železarski globus

KANADA — Železarska industrija potrebuje vedno več niklja. Največja družba za proizvodnjo niklja na svetu International Co. of Canada je za bližnjo prihodnost pripravila obširen program za povečanje proizvodnje te kovine. V prihodnjih treh letih bo odprla še devet novih rudnikov nikljeve rude in bo s tem povečala njihovo skupno število na 19. Do leta 1971 računajo, da bodo povečali letno proizvodnjo niklja na približno 270.000 ton. To bo za okoli 30 % več kot so ga proizvedli obrati te družbe v letu 1967.

V nadaljevanju razprave o integralnem razvojnem programu slovenskih železarn so ugotovili, da je koncept integralnega razvojnega programa sprejemljiv za našo Železarno in so ga zato z eno samo nebitveno pripombo posredovali v razpravo delavskemu svetu Železarn s priporočilom, da ga potrdi.

Med tekočimi vprašanji so obravnavali več zadev, veliko teh so prek področnih komisij odstopili v reševanje delavskemu svetu Železarn, ker je leta pristojen za njihovo reševanje, med ostalimi pa naj omenimo naslednje:

1. Naročili so upravi podjetja, da opozori vse obratovodstva na nezainteresiranost pri obravnavi objavljenega osnutka pravilnika o normah. Menili so, da je treba pravilnik o normah nujno sprejeti in da bi se zato morala obratovodstva izjasniti o svojih stališčih do osnutka najkasneje do 5. novembra 1968.

2. Na zahtevo upravnega odbora na eni prejšnjih sej, je stanovanjska komisija predložila kriterije glede plačevanja finančnega prispevka za stanovanja v primerih ko gre za zamenjavo stanovanj. S predlaganimi kriteriji, ki jih navajamo, so se strinjali:

— Pri zamenjavi starih stanovanj, grajenih pred letom 1945, za stanovanja grajena po tem, je treba plačati finančni prispevek določen s sklepom delavskega sveta Železarn z dne 17. 8. 1968 v celoti.

— Pri zamenjavi manj komfortnega stanovanja, grajenega po letu 1945 za bolj komfortnega, je treba plačati enotni finančni prispevek v znesku 1.000 N din, če sta stanovanji enaki po velikosti.

— Pri zamenjavi manjšega za večje stanovanje, je treba plačati razliko med določenimi prispevki za ti dve kategoriji, ne glede ali je zainteresiran prosilec za prejšnje stanovanje plačal finančni prispevek ali ne.

— Sposobnost plačila finančnega prispevka za stanovanje, bo ugotavljala stanovanjska komisija na podlagi potrdil o višini celotnega mesečnega dohodka družine.

— Finančni prispevek za stanovanja po omenjenih kriterijih je treba plačati za vsa stanovanja, zgrajena po 1945, letu in je njihov lastnik Železarna Jesenice.

3. S predlogom komisije za zadeve borcev NOV, da se za eno prihodnjih sej delavskega sveta Železarn vključi na dnevni red vprašanje vseh ljudske obrambe, so se strinjali in naročili direktorju, da za to pripravi ustrezno gradivo.

4. Analizirali so zapisnik seje delavskega sveta martinke z dne 19. oktobra 1968 in ugotovili, da so na tej seji sprejeli sklep glede odtegovanja norm, ki ni popolnoma usklajen z našimi internimi predpisi. Zato so opozorili njihov delavski svet, da ta sklep v celoti uskladi z internimi predpisi.

5. Na tej seji so odobrili nekaj službenih potovanj v inozemstvo, sprejeli so poročila o izvršenih službenih potovanjih v inozemstvo v zadnjem obdobju in rešili nekaj prošenj, večinoma za izredno plačane dopuste športnikom.

Naš razgovor z obratovodjem jeklovleka

V oktobru rekordna proizvodnja?

(nadalj. s 1. str.)

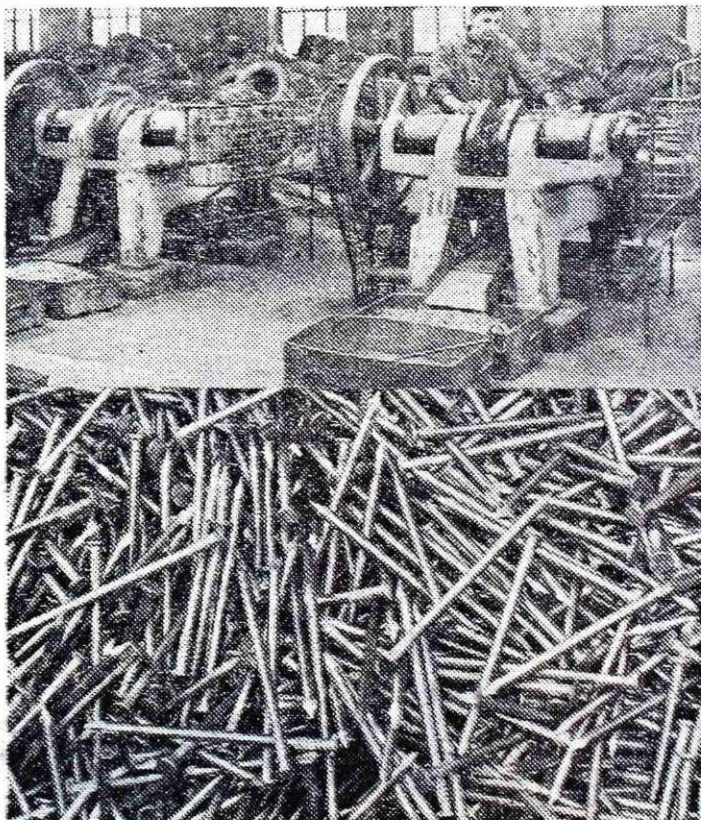
čen po vsem obratu. V ilustracijo naj povem, da samo nova žarilna peč potrebuje za lastne potrebe in usluge mesečno za okrog 1.500 ton manipulativnega prostora. Pomanjkanje prostora za skladiščenje je torej ključni problem, če hočemo v prihodnje proizvodnjo še povečati ob upoštevanju kapacitet, s katerimi razpolagamo. Da bi izboljšali stanje in zagotovili večjo varnost pri delu, bomo spremenili režim in zagotovili skladiščenje valjanca in medfazne proizvodnje tako, da bodo na vseh delovnih mestih, kjer je mogoče, namestili jeklene opornike iz odpadnih tračnic.

Drug problem, na katerega želimo opozoriti, je nagrajevanje. Sedanji sistem ni spodbuden, kar se je še posebej pokazalo v avgustu, ko je bila v Železarni dosežena rekordna masa osebnih dohodkov. Tako je delavec pri izpolnjenih normi z 0,90 % dosegel več osebnih dohodkov kakor v septembru, ko je normo dosegel z 1,10 %. To pomeni, da ob manjši doseženi masi osebnih dohodkov in pri restrikciji 10 % smo odrezali delavcu preseženo normo oz. OD. To pa negativno vpliva na višjo storilnost dela. Obratovodstvo me-

ni, da je sedanji sistem tak, da zavira pozitivna prizadevanja, ker ne diferencira delitev osebnih dohodkov po delu v odnosu na delovna mesta v drugih obratih oziroma Železarni, ki so plačani iz poprečja celotne Železarn.

Vsako reševanje situacije s poprečjem (razni zastoji ali drugi vzroki za nedoseženo proizvodnjo) ne more biti sprejemljiv. Če ni na voljo denarja za nagrajevanje ljudi, ki delajo v normi, potem jih ne more biti tudi za nagrajevanje v poprečju Železarn.

Uvodoma sem že omenil, da v oktobru predvidevamo rekordno proizvodnjo. To še posebej velja za proizvodnjo luščenega jekla okrog 100 ton, medtem ko smo prej dosegli le od 40 do 50 ton. Prav tako je ozko grlo adjustaža, ki je po svojih kapacitetah stara ter ni modernizirana, da bi lahko zadostila zahtevam ter potrebam novih kapacitet, zlasti pri vlečenem jeklu. Tu je zahtevana solidna kvaliteta kontrola ter embalaža. Tudi v tem primeru je ključno vprašanje večji prostor, glede na to, da je potreba po izdelkih, ki so za Železarno rentabilni in zanimivi, vedno večja. -or

Produkt naše železarn

Sodelavci iz valjarne profilov o integraciji

Seje DS valjarne profilov, ki je bila 16. oktobra, sta se poleg 15 članov udeležila tudi direktor Železarne mag. inž. Peter Kunc ter šef sektorja za ekonomiko inž. Arzenšek. Kot običajno so na seji najprej pregledali izpolnitev sklepov seje ter se seznanili z realizacijo plana v septembru. Prav tako so na seji potrdili plan za mesec oktober. Osrednja točka dnevnega reda pete redne seje pa je bila namenjena razgovoru o integraciji.

Znano je, da so samoupravni organi ter družbeno-politične organizacije valjarne profilov sestavile odprto pismo samoupravnim organom in upravi podjetja železarne Jesenice. Z vsebino odprtega pisma so bile seznanjene tudi družbeno-politične organizacije v Železarni. V tem pismu je bilo več vprašanj, na katera so želeli delavci ustrezna pojasnila.

Na seji sta v razpravi sodelovala tudi inž. Arzenšek in mag. inž. Peter Kunc. Več pojasnil na vsebino odprtega pisma je dal inž. Arzenšek. Povedal je, da je ustavitev težke proge odvisna od tega, v kolikšni meri bomo uspeli valjanje kvalitet prenesti v bluming valjarno. Predvideno je, da bo težka proga obratovala še prihodnje leto in po vsej verjetnosti tudi v letu 1970. Težji problem je na lahkkih progah. Predvideno je namreč, da bo v Štorah začela obratovati nova valjarna profilov z zmogljivostjo 100.000 ton, razen tega pa tudi v železarni Ravne predvidevajo, da bodo lahko izdelali od 65 do 75.000 ton profilov in končno tudi na Beli imamo novo valjarno žico in zato ne kaže, da bi se obratovala valjarna žice na Jesenicah. V prostorih na Javorniku je predvideno da bi uredili delavnice za proizvodnjo končnih izdelkov. Inž. Arzenšek je pripomnil, da zaradi integracije nihče ne bo izgubil dela, možno pa je, da bodo izvede nekatere premestitve. Delavci, ki so zaposleni 30 let, bodo svoja mesta obdržali. Omenil je še novo hladno valjarno pločevine, tako da bo možno starejše ljudi zaposliti na primerna delovna mesta, mlajši delavci pa bodo imeli možnost prekvalifikacije. Treba je računati tako, da pri tem delavci ne bodo prikrajšani na osebnih dohodkih.

Podobno kot inž. Arzenšek je tudi direktor mag. inž. Kunc razpravljal o tej problematiki. Zlasti je poudaril, da imamo v Železarni še precej zastarelih naprav. Skladno z elaboratom je predvideno, da bodo zaposlenim delavcem omogočili zaposlitev v talilnicah oziroma v DE elektrojeklarni. V prostoru oziroma hale na Javorniku naj bi prenesli oziroma premestili oddelek hladno oblikovanih profilov.

V razpravi sta sodelovala še obratovodja Zdravko Črv in Lado Jurčič. Le-ta je poudaril, da nihče od delavcev ni proti integraciji. Razumljivo ni le to, če je ekonomično, da material prevažamo v železarno Štor in nazaj. Prav tako delavci ne bi imeli ničesar proti ustavljanju starih

obratov na Javorniku, toda nove valjarne morajo obratovati še naprej. Delavci tudi težko verjamejo, da bodo vsem zagotovljena ustrezna delovna mesta. Gre namreč za več kot 400 ljudi, ko pa dostikrat ne moremo poiskati delovnih mest niti za invalide, čeprav jih je malo. Prav tako ni dovolj, če bo rešeno vprašanje samo za delavce, ki imajo 30 let službe, kaj pa mlajši delavci, ki so morda zaposleni 10, 15 ali

20 let. To vprašanje bo treba po mnenju tov. Jurčiča rešiti, še preden bo izveden referendum. Prav tako je opozoril tudi na delavce, ki so starejši in niso imeli možnosti, da bi se izšolali. Ob razpisu delovnih mest se lahko zgodi, da se bo prijavil mlad delavec iz druge tovarne.

Tov. Markelj je nadaljeval razpravo in opozoril na morebitne previsoke stroške pri prevozu materialov. Obstojata tudi bojazen, da bi imeli tri uprave namesto ene same in se zavzel za pravilen odnos do starejših delavcev, ki jim bo treba zagotoviti delovna mesta in enak osebni dohodek sedanjemu.

Ob koncu razprave je obratovodja valjarne profilov poudaril, da naj uprava podjet-

ja uredi vse potrebno, da pride v statut, preden se ena dnina ukine to, da bodo ljudje vedeli, kakšne tarifne postavke bodo odrejene. Zagotovila delavcem bo treba uresničiti, če hočemo, da bodo delali z verno in vedeli, kje bo njihova nova zaposlitev. Imenovali so štiričlansko komisijo z nalogo, da sestavi sklepe na osnovi razprave in odgovorov na vprašanja v odprtem pismu.

Zapisniku seje je priloženih več sklepov. V prvem sklepu je rečeno, da naj statut novega podjetja vsebuje naslednji dve važni postavki: ob ukinitvi lahkkih prog je treba zagotoviti ustrezna delovna mesta za vse delavce, ki so zaposleni več kot 15

let in jim zagotoviti enake osebne dohodke. Pravočasno je treba zagotoviti vsem valjavcem ustrezna delovna mesta. Razen teh dveh sklepov, ki se nanašata na pojasnila k odprtem pismu, pa je delavski svet še predlagal, naj odgovorni v Železarni ponovno pregledajo projekt srednje proge in prikažejo ekonomski izračun prevozov materiala v Železarno in nazaj v jeklovlek. Delavski svet je še sprejel operativni plan za oktober, ki znaša za težko progo 4.050 ton, za lahke proge pa 3.200 ton. Pri lahkkih progah je možno upoštevati povečanje plana na 3.600 ton, medtem ko na težki progi sedma dnina v tednu ni upoštevana.

— or

Nekaj vprašanj iz pokojninskega zavarovanja

Nekateri posamezniki izražajo mnenja, naj pokojninsko zavarovanje izgubi elemente socialne varnosti in naj se postavi na ekonomske osnove. Ob takih stališčih do pokojninskega zavarovanja je le potrebno, da spregovorimo o tem, kaj naj zasleduje revizija pokojninskega zavarovanja, ki se še ni niti prav začela in se šele napoveduje, da bi v javni razpravi mogli spremljati stališča in predloge, ki naj pripeljejo do tega, da bo naš pokojninski sistem bolj ustrezal sedanji stopnji družbenega razvoja.

Neposreden povod za dopolnjevanje sistema socialnega zavarovanja, tako zdravstvenega kot pokojninsko-invalidskega, je, da izdatki rastejo hitreje kot narodni dohodek in, da ta dejavnost prehaja v nasprotje z eno od svojih nalog in sicer, da bi bil v bodoče varstveni sistem zasnovan tako, da s svojim izvajanjem ne zavira gospodarstva, iz katerega se črpa denar za pokrivanje obvez-

nosti do zavarovancev. Pri tem gre za usklajitev količine denarja, ki je na razpolago za pokojninsko zavarovanje, s pravicami iz pokojninskega sistema. Taka prizadevanja opravičuje naslednji pregled, iz katerega se vidi, da se je udeležba vseh skladov socialnega zavarovanja v narodnem dohodku sicer znižala, narašča pa še vedno udeležba invalidsko-pojninskega zavarovanja.

Izločeno iz narodnega dohodka za soc. zavarov.		Petrošeno od narodnega dohodka			
		skupaj	zdravstveno	pokojninsko zavarovanje	otroški dodatek
1963	12,3 %	11,5	5,2	4,7	1,6
1964	13,2 %	11,3	5,6	4,2	1,5
1965	12,9 %	13,2	6,2	5,6	1,4
1966	11,9 %	12,8	5,4	6,1	1,3

Denar za otroški dodatek se je do konca leta 1967 koristil iz skupne prispevne stopnje, ocenjene za socialno zavarovanje.

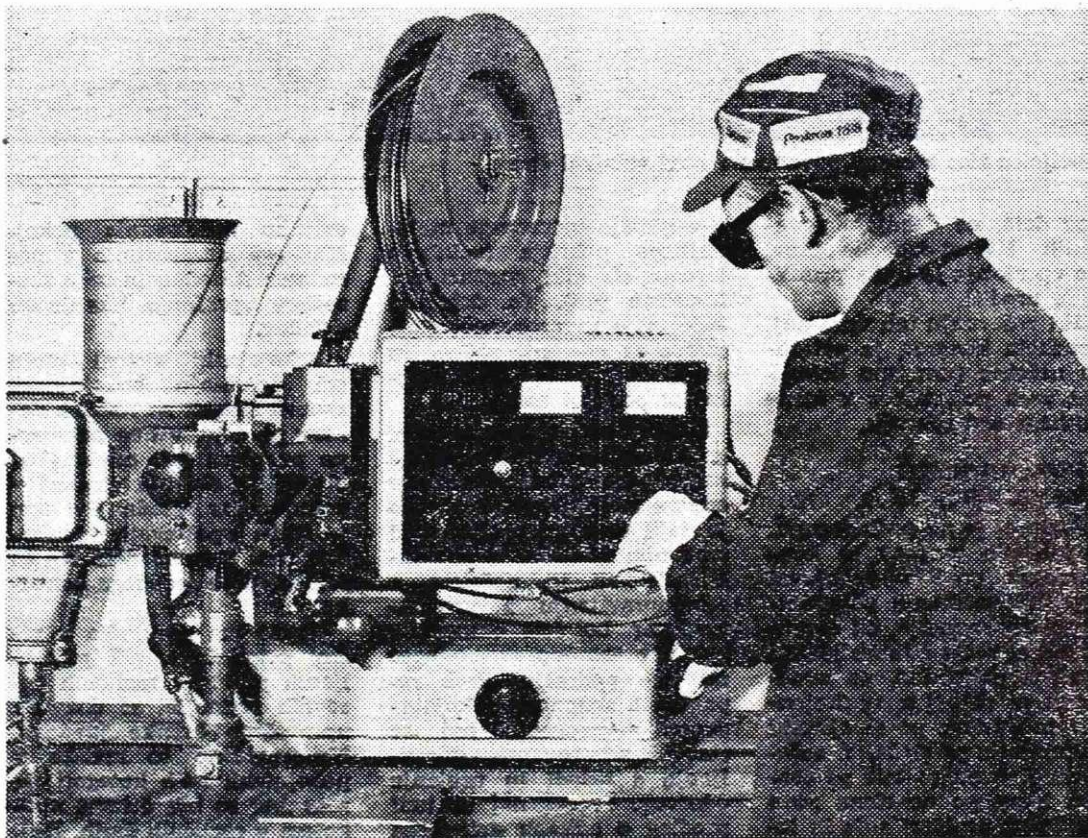
Prvi dve leti so skladi socialnega zavarovanja v celoti imeli presežke, zaradi večje potrošnje v letih 1965, 1966 in 1967, kot pa je znašal izločen denar iz narodnega dohodka, pa izkazuje socialno zavarovanje primanjkljaj.

Naraščanje izdatkov v pokojninskem zavarovanju in večanje potrebe po deležu v narodnem dohodku ni posledica sistema pravic, ki jih

imajo zavarovanci iz pokojninskega zavarovanja, temveč spreminjanje odnosa med številom tistih, ki plačujejo prispevke, to je med številom aktivnih zavarovancev in številom udeleževajočih pokojnin in ostalih pravic iz pokojninskega zavarovanja. Čim nižje so pravice, toliko se v absolutnem znesku troši manj in s tem tudi manjši del narodnega dohodka, udeležba teh stroškov pa kljub temu narašča, dokler se ne doseže ravnotežje, ko je prirastek upokojencev enak odpadu. Ravnotežje pa se doseže po več desetletjih poslovanja pokojninskega zavarovanja in to pod pogojem, da v tem obdobju ostane sistem nespremenjen in da niso bile vključene nove kategorije zavarovancev oziroma da se niso spreminjali pogoji za pridobitev pravic do pokojnine. Take staticnosti sistema pa ne moremo pričakovati nikjer, saj se pokojninsko zavarovanje stalno prilagaja spremenljivim gospodarskim in družbenim pogojem in deli usodo vseh drugih dejavnosti družbe.

Povečanje izdatkov pokojninskega zavarovanja je torej normalen pojav, ki se do določene meje da ublažiti z uvajanjem pogojev, ki zavirajo ali vsaj ne spodbujajo odhajanja zavarovancev v pokoj, ali pa z omejevanjem pravic že upokojenih. Druga rešitev ni najbolj simpatična, lahko se zatečemo k njej le v omejenem obsegu. Vsak predpis, ki odstopa od pravil za določitev pravic iz pokojninskega zavarovanja, taka normalna gibanja pokvari, kar povzroči večji dotok no-

(nadalj. na 10. str.)

Elektrodni oddelek — avtomatsko varjenje

Socialno zavarovanje in zdravstvena zaščita, dejavnika družbenega in osebnega standarda

(nadaljevanje in konec)

INVALIDSKO ZAVAROVANJE

Sedanji sistem invalidskega zavarovanja je poleg nekaterih pozitivnih učinkov pokazal tudi nekatere slabosti, ki zahtevajo kvalitativnih sprememb in izpolnitev sistema prilagojenega družbenoekonomskim razmeram. V praksi ni bil uresničen osnovni namen sistema, to je usposabljanje invalidnega delavca za ponovno aktivno vračanje v delovni proces in da bo invalidska pokojnina res samo skrajni ukrep za tiste delavce, ki postanejo nesposobni za delo. Zaskrbljujoče povečanje števila invalidov, predvsem pa invalidskih upokojencev, stalno povečuje potrošnjo na tem področju, povzroča resno škodo družbenemu gospodarstvu zaradi predčasnega odhoda mnogih delavcev iz delovnega procesa in odpira tudi številne socialne probleme, ki so odsev nizkih pokojnin.

Se nadaljnje zmanjševanje ravni zaščite zavarovancev iz naslova invalidnega zavarovanja ne more biti pot za nadaljnje reševanje, meni kongres. Sedanji sistem je pomankljiv, ker je usmerjen na zagotavljanje pridobljenih pravic v primeru invalidnosti, ni pa dovolj stimulativen v preventivni funkciji — pri preprečevanju invalidnosti. Sedanji sistem je bolj destimulativen kot stimulativen za delovne organizacije, skupnosti zavarovancev in zdravstvene službe, ker ne spodbuja le-teh, da bi s preventivnimi ukrepi preprečevali invalidnost. Materialno odgovornost za vse negativne posledice v primeru kakršnekoli invalidnosti naj zato prevzame delovna organizacija, da bi jo tako spodbujali k maksimalni sanaciji delovnih razmer s sistemom dohodka in da naredijo vse za preprečevanje prezgodnjega in neupravičenega zapuščanja delovnega procesa.

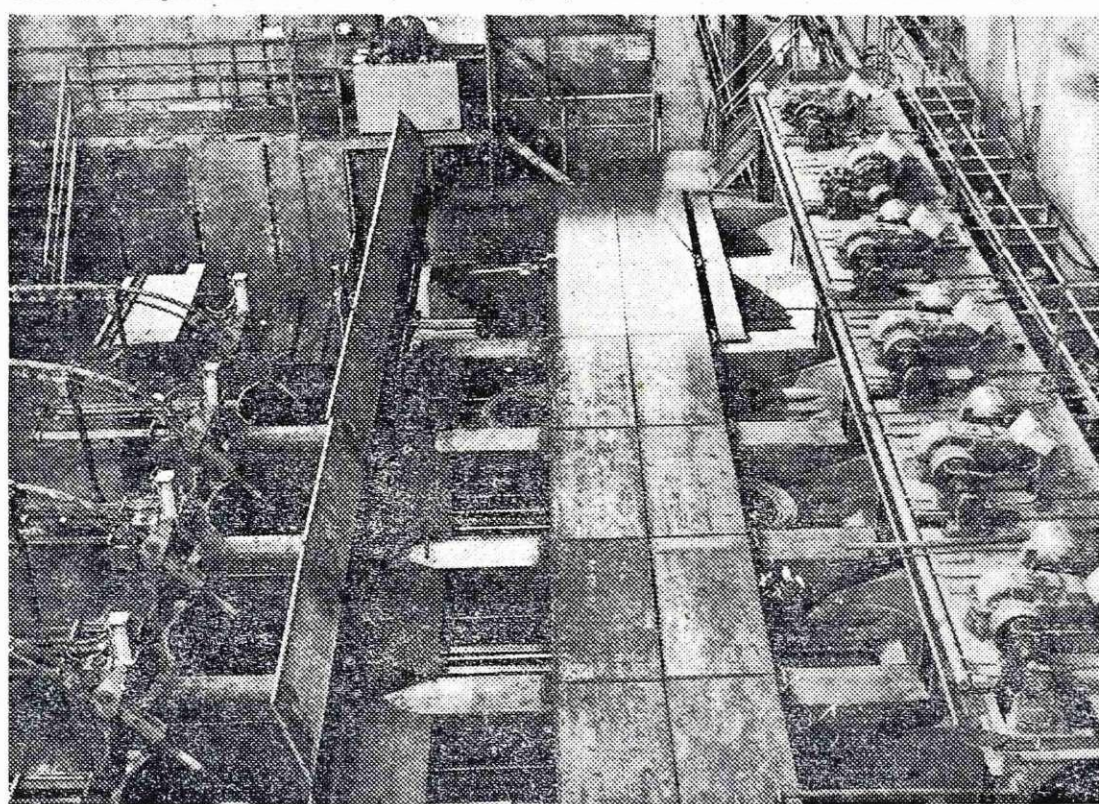
Kongres se zavzema za tako reševanje invalidskega sistema, ki bo: materialno spodbujal te procese, finančno diferenciral obveznosti delovnih organizacij v skladu z njihovim odnosom do preventive, spodbujal samopravo zavarovancev, bolj zainteresiral delovne organizacije, da uporabljajo sodobna zaščitna sredstva in zdravju neškodljivih tehnoloških postopkov, spodbujal zavarovancem odgovornost za svojo delovno in zdravstveno integriteto, v primeru invalidnosti in nezmožnosti popolne delovne reintegracije pa zagotovil materialno in socialno eksistenco zavarovanca.

Za uresničitev te politike pa je potrebna tudi ustrezna funkcionalna povezava med sistemom zdravstvenega in invalidskega zavarovanja tako, da se bosta med seboj

prepletala in dopolnjevala, še posebno na področju poklicne rehabilitacije.

Inštitut poklicne rehabilitacije ni v praksi opravičil svoje naloge, rehabilitiral je majhno število delavcev, razen tega pa je bil tudi zelo drag. Večkrat je bil poklic izbran mimo potreb terena in možnosti zaposlitve invalidov dela. Tudi zaščitne delavnice niso dale ustreznih rezultatov, obenem pa so pasivizirale delovne organizacije, da kot najbolj poklicane skrbijo za usodo svojih invalidnih delavcev.

Kongres meni, da mora sistem povečati vlogo in naloge delovnih organizacij pri poklicni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov dela. Določene olajšave pri družbenih obveznostih bi spodbujale delovne organizacije, da tem vprašanjem posvetijo več pozornosti in odgovornosti. Navedena zaposlenih invalidov dela, ne dohajajo povprečnih življenjskih stroškov. To vprašanje je treba proučiti in urediti.

Navijalec žice s cevno povezavo v novi valajrni žice

Pri reševanju teh vprašanj, poudarja kongres, je potrebno načrtno povezano delovanje vseh dejavnikov v invalidskem zavarovanju.

POKOJNINSKO ZAVAROVANJE

Kongres je na podlagi predkongresnih razprav in kongresnega gradiva proučeval osnovna vprašanja pokojninskega zavarovanja, od socialno-ekonomske funkcije in značaja pokojnine, do materialnega položaja upokojencev in zahteve po skrajšanju pokojninskega staža. V sedanjem sistemu so bile po ocenah kongresa dosežene nove kvalitete, uveljavljanje in izvajanje koncepcij tega siste-

ma pa je opozorilo tudi na resne pomankljivosti, ki jih je delovanje reforme še bolj zaostriilo.

Kongres je izhajal iz dosedanjih kritik, predlogov in zahtev delovnih ljudi in ugotovil, da nekatera vprašanja zahtevajo takojšnje ustrezne sistemske rešitve, predvsem pa je poudaril:

Prihodnje rešitve morajo temeljiti na obveznosti in enotnosti sistema pokojninskega zavarovanja delavcev. Pod enotnostjo pa je treba razumeti: enotne pogoje za pridobivanje pravic, vzajemnost in solidarnost, samoupravljanje zavarovancev, pokojninsko osnovo, načela usklajevanja pravic, formiranje rizičnih skupnosti in podobno, kar naj se uredi z zvezno zakonodajo.

Kongres v zvezi uveljavljanja načela enotnosti opozarja, da v sedanjem sistemu nekatere kategorije zavarovan-

Pri samoupravljanju se mora zagotoviti enakopravno sodelovanje tako aktivnim zavarovancem kot upokojencem.

Trajni in stabilni izviri financiranja, rezerve in obratna sredstva za redno poslovanje pokojninskih skladov, mora predvsem zagotoviti sam sistem financiranja pokojninskega zavarovanja, kakor tudi varnost pravic zavarovancev glede njihovega socialnega in materialnega položaja.

Mnenje kongresa je, da je treba določiti tudi dolžnosti družbenopolitičnih skupnosti do pokojninskih skladov zato, ker nekatere pravice iz pokojninskega zavarovanja niso pokrite z ustreznimi vlaganji in zato, ker so bila z ekonomskimi instrumenti sredstva socialnega zavarovanja preletita v družbeno akumulacijo. Nujno je ponovno proučiti in določiti dolgoročno

za odstranitev teh težav. Z dopolnitvijo sistema pokojninskega zavarovanja se morajo preprečiti podobni pojavi. Kongres meni, da s tem vprašanjem ni mogoče več odlašati.

Odredbi o usklajevanju pokojnin so se zaradi pomankanja materialnih sredstev v praksi le delno uveljavile. Kongres zahteva od pristojnih organov odločitev, za izboljšanje položaja določenih kategorij upokojencev in odpravo razlik, ki so nastale zaradi različnih pogojev in obdobj upokojitve. To bo sicer nova obremenitev osebnih dohodkov, ki pa ne sme zmanjšati akumulativne sposobnosti gospodarstva.

Enotni količnik valorizacije pokojnin se je izkazal kot neustrezen in je potrebno to pristojnost prenesti na skupnosti zavarovanja.

Kongres je opozoril na resno zastajanje ravni pokojnin za ravni osebni dohodek in meni, da se mora to v sistemu rešiti in poleg drugih pooblastil samoupravi dati možnost, da prek sistema financiranja skrbj za materialni položaj upokojencev.

Spremljanje realnega standarda upokojencev zahteva izpopolnitev sistema spremljanja gibanja in strukture stroškov.

Kongres se zavzema za takšno višino pokojnin upokojencev s polnim delovnim stažem, ki bo zagotovila normalno eksistenco, brez intervencije varstvenega dodatka. S tem dodatkom naj se v bodoče rešuje le upokojence (nepolne starostne upokojence, invalidske in družinske upokojence), ki jim dohodki ne zagotavljajo minimalnih življenjskih pogojev na določenem področju.

Kongres je zavzel politično stališče, da se do konca leta sprejme zakon o skrajšanju delovnega staža in o zmanjšanju starostne meje v obeh primerih za pet let, tako za ženske kot moške. Podprl je tudi stališča in zahteve CO sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije v zvezi z reševanjem delavcev, zaposlenih v rudnikih 25 in več let, kjer se ukinjajo rudniki in ni nobene možnosti za ponovno zaposlitev.

Tudi v bodoče mora biti sindikat pobudnik vzdrževanja stikov med upokojenci in delovnim kolektivom.

Zaradi zelo aktualnih in kompleksnih nalog socialnega zavarovanja kongres poudarja, da se morajo pri reševanju teh vprašanj angažirati vsi dejavniki v sindikatih.

politiko sodelovanja pokojninskega zavarovanja v narodnem dohodku in tako razrešitev vprašanja likvidnosti skladov.

Pokojninski sistem mora pri določanju pokojninske osnove sloneti na načelih delitve po delu, višina pokojnine pa mora biti odvisna od obsega in dolžine vlaganj v pokojninske sklade. Pri tem je treba upoštevati neizoblikovanost sistema dohodka in pridobivanje osebnega dohodka.

Nevzdržna neskladja v višini pokojnin zaradi pridobljenih pravic v različnih časovnih obdobjih, so doživela upravičeno kritiko javnosti. Neupravičene so razlike v pokojninah istih kategorij le zato, ker so bili delavci upokojeni v različnih časih. Najti se mora način in sredstvo

**Dopisujte
v Železarja**

Železar pomemben dejavnik informiranja

V odnosu na leto 1966 je Železar povečal tekstovni del, na račun slikovnega za 44 od-

stotkov oziroma povprečno za vsako številko porabi 70 tipkanih strani materiala. Pri vsaki številki povprečno sodeluje 15 dopisnikov iz Železarne in devet dopisnikov izven Železarne, skupaj torej 24 dopisnikov pri vsaki številki. Po vsebini zajema glasilo 46 odstotkov čiste tovarniške problematike, 13 odstotkov zajema roman, potopisi, spo-

mini iz NOB in obrambna vzgoja, 12,3 odstotka občinska problematika, 8,5 odstotka kulturno prosvetni problemi in novice, 13,1 % šport in rekreacija ter 7,1 % objave, zahvale, personalne vesti in drugo. Na seji so bili posredovani tudi podatki po vsebini sestavkov tako s tovarniško problematiko kot izven-tovarniško, če posebej pa podatki o sestavkih iz posameznih delovnih enot oziroma služb.

Ko so govorili o konceptiji Železarja, so bili soglasni, da glasilo mora tudi v bodoče izvrševati že več ali manj ustaljene naloge, to je informirati, vzgajati in izobraževati, spodbujati in razvijati različne interese, mobilizirati in končno tudi zabavati. Te naloge določa Železaru tudi statut Železarne, ki glasilo uvršča med pomembne dejavnike informiranja. Ob tem so poudarili da je Železar le ena izmed številnih oblik informiranja delovnega kolektiva in da nikakor ne gre prezreti tudi ostalih dejavnikov kot so sestanki, oglasne deske, okrožnice, obvestila, lepaki, razglasna postaja z mrežo ozvočenja, razni bilteni, tehnična dokumentacija in drugo. S tem pa še ni rečeno, da je Železar izkoristil vse številne možnosti še za popolnejše informiranje članov delovnega kolektiva. Statut Železarne sicer zelo natančno določa posameznike in službe, ki so odgovorne obveščati člane delovnega kolektiva, vendar pa leti še niso dovolj izkoristili ravno glasila Železar. Nekaj pripomb je bilo izrečenih na dolge sestavke z željo, da bi poizkušali imeti čim več krajših novic in informacij.

Na seji so mnogo govorili tudi o uresničitvi določila statuta Železarn, ki govori o informacijskem centru Železarn. Sklenili so, da bodo v decembru predložili centralnim samoupravnim organom v razpravo poročilo o delu železarja in v tem poročilu tudi predlagali formiranje informativnega centra. Da bi glasilo dobilo še popolnejšo obliko, so sklenili, da bo glavni in odgovorni urednik imel tudi razgovor s predstavniki družbeno-političnih organizacij v železarni in da bodo v novembru izvedli anketo med bralci. Anketa naj bi se ne omejevala samo na koncepcijo železarja, ampak naj bi zajela tudi druga masovna komunikacijska sredstva kot so lokalna radio postaja in ostala najbolj brana glasila in revije. Pri izvedbi ankete bodo pomagale strokovne službe kadrovskega sektorja.

Uredniški odbor glasila ki izhaja v 8.700 izvodih in ki ga po nepopolnih ocenah bere okrog 20.000 ljudi je bil mnenja, da glasilo izpolnjuje svojo nalogo, vendar pa bo potrebna nenehna skrb, da se njegova vsebina in pestrost še izpopolnjuje.

54 odst. sodelavcev vozačev in 35 odst. sodelavcev na eni izmeni

Na kadrovskem sektorju so v minulih dneh zbrali več zanimivih podatkov o naših delavcih. Podatki o razporeditvi po posameznih dninah in o tem, kako in od kod prihajamo na delo v Železarno, bodo zanimali tudi naše bralce. Podatki kažejo, da je v naši Železarni bilo zaposlenih v septembru 6.797 ljudi. Kar 34,5 % oziroma 2.343 delavcev dela samo v eni izmeni. Na dve izmeni dela 1.201 delavec, kar predstavlja 17,7 %, na tri izmene pa je največ delavcev 3.353 ali 47,8 %. To pomeni, da je skoraj polovico zaposlenih v Železarni razporejenih na triizmensko delo.

800 naših sodelavcev se vozi z rednimi vlaki, največ pa z avtobusom in sicer 2.687. 175 naših delavcev ima lastno prevozno sredstvo, medtem ko 3.135 delavcev oziroma 46,1 % prihaja na delo kar peš. Največ naših sodelavcev, ki stanujejo izven mesta Jesenice, prihaja iz smeri Jesenice—Kranj. Le-teh je 773 ali 11,4 %. Iz primorske smeri prihaja 753 delavcev ali 11,1 %, iz smeri Planica pa 463 delavcev ali 6,8 %. Kar 70,7 % oz. 4.808 naših delavcev pa prihaja ali se vozi iz območja Jesenic.

Pričeli so se občni zbori sindikalnih organizacij

Na Jesencah je imela prva občni zbor sindikalna organizacija ŽIC, ki vključuje tudi kolektiv jesenjske čelavske univerze. Le-ta je bil v sredo zvečer v zgornjih prostorih Kazine in sta se ga poleg članov udeležila tudi švent Vera kot zastopnica ObSS Jesenice in Stane Torkar, kot predstavnik IO sindikalne organizacije Železarnice. Iz poročila predsednika je bilo posneti, da je omenjena sindikalna organizacija med najdelavnejšimi in da želi v duhu resolucij VI. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije mobilizirati vse člane za sodelovanje in reševanje problemov znotraj organizacije. Dosedanje delovanje, ki je bilo sicer plodno, bodo v bodoče še izboljšali z realizacijo akcijskega programa dela, ki zajema tele točke:

1. spoštovati stališča VI. kongresa ZSJ, ki dajejo osnovo za živahno družbeno politično aktivnost,
2. izvrševati naloge akcijskega programa dela ObSS Jesenice,
3. udeleževati se po svojem predstavniku posvetov, ki jih organizira ObSS in prenašati sklepe na članstvo,
4. organizirati udeležbo na spominskih proslavah in večjih prireditvah,
5. organizirati članske sestane.

ke in na njih seznanjati član-
ne z vsebino informacij, ki
jih izdaja ObSS Jesenice,
6. organizirati izlete in tako
utrjevati iskrene tovariške
odnose med člani,

7. izkazovati spoštovanje do kakorkoli prizadetih članov, oz. njihovih svojcev in jim pomagati pri reševanju njihovih osebnih in družbenih problemov,

8. vplivati na razvoj družbeno-zabavnega življenja, prosvetno-kulturnega dela, od diha, športne in druge masovne prireditve.

9. čim tesneje sodelovati s samoupravnimi organi zavo-
da in pomagati razvijati sa-
moupravljanje, ki je poveza-
no k vsemi dejavnostmi, ki
pogojujejo doseganje boljše-
ga gospodarjenja in s tem
boljšega finančnega položaja,
od katerega so odvisni tudi
osebni dohodiki.

Na občnem zboru, ki mu je sledil tovariški večer, na katerem so predvajali dva filma člana Janeza Horvata, so izvolili nov izvršni in nadzorni odbor ter delegate za občni zbor ObSS Jesenice ter delegate za konferenco strokovnih odborov Ob SS. Za predsednika sindikalne organizacije ŽIC so ponovno izvolili dosedanjega predsednika Poldeta Ulago.

Evakuacija prebivalstva

Vsekakor je koristno tako za tisti predel prebivalstva, ki se izseli kakor tudi za one, ki ostanejo v mestih, če se evakuacija konča še pred izbruhom sovražnosti. Iz ogroženih mest ter iz prometnih in industrijskih središč pa ni mogoče izseliti vsega prebivalstva, ker ne sme biti prekinjena proizvodnja, pa tudi promet in preskrba. Med napadom na mesta in na druga središča se bodo pokazale različne posledice: poškodovani ljudje, zastrupljeni z bojnimi strupi in radioaktivnimi snovmi, oboleli zaradi učinka bakterioloških napadalnih sredstev, dalje razne epidemije, ki nastanejo v takih razmerah in drugo. Razen tega bo ostalo tudi nekaj delavcev in nameščencev brez strehe ali brez dela, ker tovarne, v katerih so zaposleni ne bodo sposobne za nadaljnje obratovanje. Vse te ljudi, ki se jim med vojno pripeti ta ali ona nezgoda, je treba izseliti iz takih središč. Poškodovane je treba prepeljati na neogrožena mesta, kjer se bodo zdravili, zastrupljene izseliti in ločiti od drugega prebivalstva, enako je treba ravnati tudi s tistimi, ki zbolijo za nalezljivimi boleznimi. Delavce, ki izgubijo zaposlitev, je treba prav tako evakuirati čimprej. Če bi te ljudi pustili, da bi blodili po mestu, bi bilo v primeru ponovnega napada njihovo izvlčenje spet v nevarnosti. Zato je treba take ljudi spraviti na varna mesta, od tam pa jih poslati na delo v druge tovarne in ustanove.

Med vojno je mogoče pričakovati še eno obliko evakuacije in sicer preselitev civilnega prebivalstva s področja vojaških operacij.

Če povzamemo, kar smo doslej povedali o oblikah evakuacije, pridemo do sklepa, da je izselitev mogoča pred izbruhom sovražnosti, to je tako imenovana pravočasna evakuacija.

V okviru pravočasne evakuacije bi selili ljudi z ogroženih področij in iz ogroženih mest, iz prometnih in industrijskih središč, med vojno pa bi evakuirali ogrožena mesta, prometna in industrijska središča in sicer tisto prebivalstvo, ki je poškodovano, zastrupljeno, okuženo z nalezljivimi boleznimi ali brez strehe in zaposlitve, ter tiste ljudi, ki imajo stalno bivališče na področju trenutnih vojaških operacij.

Kdo pride v poštev za evakuacijo:

Z ogroženih področij bi bilo treba evakuirati tisto civilno prebivalstvo, katerega navzočnost v mestu ni nujna. V poštev bi prišle matere z majhnimi otroki, predšolski in šolski otroci, nevarno bolni ljudje, starčki in vsi tisti, ki ne delajo v industriji, v ustanovah, prometu, trgovini itd., ter oni, ki nimajo posebnih dolžnosti v civilni zaščiti, na delovnem mestu in v teritorialni obrambi. To praktično pomeni, da bi ostali v ogroženem kraju po izselitvi teh kategorij prebivalstva samo tisti, ki so zaposleni ali imajo določene posebne dolžnosti. Za takšne ljudi — to smo že povedali — je mnogo lažje najti zaščito v obliki zaklonišč, nje je tudi znatno lažje preskrbovati, zdravstveno zaščititi, jim izkazovati razne usluge itd. Pri obravnavanju vprašanja evakuacije je treba upoštevati to, da se bo doberšen del prebivalstva sam želel preseliti k sorodnikom v neogrožene kraje. To bo vsekakor precej olajšalo evakuacijo, če bo prostovoljna preselitev načrtno organizirana.

Sprejemališča

Ker mesta in druga središča lahko ogroža letalski napad z atomskimi ali s klasičnimi bombami, je treba poprej pripraviti analizo, ki pokaže ali bi bilo določeno mesto napadeno z atomsko bombo ali samo s klasičnim orožjem. Te vrste analize in sklepi so velikega pomena pri pripravljanju načrtov za sprejemališča, se pravi za tiste kraje, kjer je treba preseljeno prebivalstvo spraviti pod streho. Jasno je, da bomo pri mestih in središčih, ki o njih menimo, da bi jih sovražnik lahko napadel z atomsko bombo, na poseben način določali kraj sprejemališča. Medtem ko je mogoče pri tistih, ki za atomski napad ne bi prišla v poštev, določiti sprejemališče v neposredni mestni okolici, pa morajo biti pri onih ta sprejemališča znatno bolj oddaljena, toda ne preveč, pač pa v skladu s potrebno razdaljo od središča, od koder se širijo toplotni in še posebej radioaktivni učinki. Pri tem je treba upoštevati smer stalnih vetrov, ker ti lahko raznesejo radioaktivne snovi — tako imenovani radioaktivni prah — na mnogo večje površine.

Vasi in kraji, kamor bomo spravili evakuirance, morajo ustrezati določenim pogojem, to se pravi, do njih morajo voditi prometne poti, po katerih bomo preseljene prevažali, razen tega morajo biti kraji gospodarsko sposobni, da prehranijo povečano prebivalstvo; imeti morajo zdravo vodo, organizirano zdravstveno zaščito, šolske prostore za otroke in tako dalje, razen tega pa moramo izbrati kraje, ki bodo čim manj izpostavljeni možnostim letalskega napada ali drugemu sovražnemu delovanju.

Iz neobjavljenih spominov Janeza Mlakarja Vstop v rdeči sindikat

V arhivu Tehniškega muzeja, v oddelku delavskega gibanja in NOB, hranijo doslej še neobjavljene spomine, ki jih je o delavskem gibanju na Jesenicah napisal revolucionar, komunist Janez MLAKAR. Iz obsežnih spominov objavljamo kratek odlomek.

Manjši del delavstva v tovarni je bil pasiven, ta se je ukvarjal s črno borzo, medtem ko so nekateri zavedni delavci skušali del delavstva spraviti na skupno pot, to je, v organizirano delo, v razredno borbo.

V tovarni je že obstojala rdeča strokovna organizacija ustanovljena leta 1906, tako imenovana »Metalarbeiter Verband«, ki je leta 1917 štela že precej članov, to je kakih 200, kar je bilo za tiste čase že zelo veliko. Obstojala je potem še krščanska strokovna zveza, ki je pa bila takrat skoraj brez članov in je le živovarila.

Predsednik rdeče organizacije je bil tovariš Gabrijel, tajnik pa Moretti. V odboru podružnice so bili še tovariši Weis Štefan, topl. Marčič in Žnidar. V naši delavnici sta bila dva zaupnika, tovariš Likovič kot nekaj politični faktor, medtem ko je Slanovec imel opravka z obratnimi zadevami.

Ko sva se s tovarišem Likovičem dodobra spoznala, sva precej debatirala. Matija je imel že precej praktičnih izkušenj, rad je tudi bral. Nekoga dne mi je pa kar naravnost rekel: »Janez, sedaj si se že vživel v razmere v tovarni, ljudi tudi že poznaš, treba je, da vstopiš v našo organizacijo.« »Že dobro, Matija, ampak vaša organizacija oziroma vodstvo sicialdemokratov se je pa ob začetku vojne ze-

lo slabo obnašalo, ko je glasovalo za vojne kredite, hujšalo množice na vojno. Nemški socialdemokrati so šli že tako daleč, da so metali rdeče zastave v ogenj, to pa pred Bismarkovim spomenikom. Všeč jim je bila izjava nemškega cesarja, ki je takrat rekel: »Ne poznam nobene stranke več, ampak samo nemško«, sem mu odgovoril.

Tovarišu je bilo nerodno, ko sem mu naštel te grehe, za katere vse še sam ni vedel, čudno se mu je zdelo, od klet jih jemljem, jaz pa sem se mu smejal in rekel: »Matija, nikar ne misli, res sem še mlad in sem prišel s kmetov, imam pa že precej izkušenj kaj je življenje, tako pa tudi teorije, ker sem že prebral mnogo knjig in povsem naravno je, da mi je nekaj ostalo v glavi.«

»Dobro, tovariš, jaz bom šel v vašo organizacijo kljub temu, ker vem, da je v skupnosti moč ter zaradi solidarnosti do ostalih delavcev v tovarni,« sem mu končno dejal. Drugi dan, to je, dne 15. julija 1917, mi je Likovič pri nesel izkaznico za vstop v organizacijo »Metalarbeiter Verband«. Izkaznica je bila dvojezična v nemškem in češkem jeziku. Poslovanje oziroma zapisniki, ki jih je pisal tovariš Topf, so bili še tudi nemški, šele tovariš Sekardi, za njim pa jaz, sva začela pisati zapisnike v slovenskem jeziku.

Janez Mlakar

V nedeljo, 27. oktobra so v Senčurju z vsemi častmi pokopali Janeza Mlakarja, predvojnega revolucionarja, prvoborca in komuniste.

Janez je bil komunist od leta 1920. Skoraj pol stoletja je bil bорец v prvi bojni črti za delavske pravice. Že mlad je spoznal, da se proti izkoriščevalskemu razredu delavci lahko borijo le, če so organizirani in če jih vodi njegova avangarda Komunistična partija. Kmalu je prišel tudi do spoznanja, da je delavcu, zlasti komunistu, potrebna izobrazba in poznavanje osnov marksizma — leninizma. Janez je mnogo bral. Vsi, ki so ga poznali, so vedeli, da mu je knjiga najboljši prijatelj, da pogosto sega po klasičnih marksizma — leninizma. Ni pa bil dogmatik. Marksistično teorijo je povezoval z vsakodnevno prakso. Imel je učinkovito orožje, s katerim se je boril in zbujal spoštovanje pri svojih sobojevnikih in tudi nasprotnikih. Janezova politična aktivnost je bila nepretrgani delovni dan. Predaval je mladim skojcem in komunistom, govoril na delavskih zborovanjih, zbiral rdečo pomoč in širil marksistično literaturo.

Razpet je bil med Jesenicami in Senčurjem, kjer je imel svoj dom in svojo družino. Njegov akcijski politični prostor je bila cela Gorenjska.

Iz njegove politične katedre, ilagelnega marksističnega krožka pod odrom Delavskega doma na Jesenicah, so izšli revolucionarji, španski borci, komandanti in komisarji NOV in narodni heroji.

Z istim žarom je deloval v Senčurju ob koncu tedna. Tudi v Senčurju je vzgajal komuniste. Njegovi učenci so

se med prvimi odzvali klicu Partije na oborožen odpor proti okupatorju. Med njimi sta bila tudi njegova sinova Janko in Stanko. Oba sta bila hrabra borca mitraljezca, čeprav mlada. Janko je padel že koncem decembra 1941, Stanko pa je bil med legendarno dvanajsterico, ki je padla v znani jami pri Okroglem v aprilu leta 1942. Janez je imel rad svoje sinove. Janka in Stanka se je v pogovoru pogosto spominjal z bolečino in ponosom.

Janezova pot med narodnoosvobodilno borbo je bila prava golgota. Pred gestapom je ušel iz Železarne prek Save in se znašel v Senčurju. Kmalu se je moral umakniti na Dolenjsko in čeprav invalid, je vstopil v partizane, kjer so ga Italijani kmalu ujeli. Obsodili so ga na smrt, privezanega h kolu kot talca, so ga v zadnjem trenutku pomilostili. Dobro leto je preživel na Rabu vse grozote tega italijanskega taborišča smrti. Tudi na Primorskem v Trnovskem gozdu mu sreča ni bila naklonjena. V oženjavi so ga ujeli Nemci. Preživel je tudi nemška taborišča.

Po osvoboditvi ga spet srečamo na Jesenicah. Janez je bil steber, ki je nosil težka in odgovorna bremena zavestno in z njemu lastno predanostjo za dobro delovnih ljudi. To so bile težnje in cilji Partije, ki je bila Janezu življenjska vodnica. V Železarni je sodeloval v tovarniškem komiteju, v konstrukcijski delavnici je vodil osnovno partijsko organizacijo. Bil je član mestnega in okrajnega komiteja KPS. Srečamo ga kot sindikalnega delavca, govornika na velikih zborovanjih, na predvolilnih sestankih itd.

Leta 1950, ko so železarji prevzeli tovarno v upravljanje, je odkril spominsko ploščo na upravnem poslopiju Železarne. To je bil Janezov veliki dan in mejnik novega obdobja razvoja naše samoupravljalvske socialistične družbe.

Leta 1954 mu je občinski ljudski odbor izročil listino častnega občana Jesenic.

Zadnja leta svojega dela v Železarni je posvetil varnosti dela. V stvareh, ki so bile v interesu delovne varnosti delavcev, je bil nepopustljiv.

Janez je bil avtor uporabljenih predlogov za izboljšavo dela. Vedno je razmišljal in

snoval pri delu, kako zmanjšati fizične napore delavcev in povečati produktivnost dela.

Njegov življenjski opus je velik in pomemben. S svojim

revolucionarnim delom si menik v zgodovini gibanja na J. Gorenjskem.

Jože Bergant

V prejšnjem tednu je umrl Jože Bergant, 54, delovodja težke proge v pokoju. V minulih povojnih letih je aktivno sodeloval na številnih področjih družbene dejavnosti in so mu bile zaupane številne naloge ter odgovornosti. Njegovo ime je bilo večkrat omenjeno v samoupravnih organih v valjarni profilov, v sindikalni organizaciji ter v ZK. V treh mandatnih dobah je bil član delavskega svetabro in sproščenc

Železarne, tu upravnega o 1957 do 1963 Gospodarskega SRS, od 1 pa odbornik : Jesenice. Bil valed razmer cialnega in zd stva in tudi tike našega g je eden tistih njih sodelavce vrednotil sre ga obveščani vedno pripra ti redakciji potrebne info upravljanju i političnih org in v Železarn načela njego je bil tudi in jen. V groste imel le nalo zelo rad zaha gozdove kjer je bil član delavskega svetabro in sproščenc

Za njima je ostala praznina

Iščemo poja

V arhivu Tehniškega muzeja, na oddelku : pojasnjeno gornjo sliko. Izgleda, da gre za znajo na sliki ali poznajo dogodek, naj to

revolucionarnim in ustvarjalnim delom si je postavil spomenik v zgodovini delavskega gibanja na Jesenicah in na Gorenjskem.

Vibr

rgant

Železarje, trikrat pa član upravnega odbora. Od leta 1957 do 1963 je bil poslanec Gospodarskega zbora skupščine SRS, od leta 1963 do 1967 pa odbornik skupščine občine Jesenice. Bil je dober poznavalec razmer na področju socialnega in zdravstvenega varstva in tudi ostale problematike našega gospodarstva. Bil je eden tistih naših dolgoletnih sodelavcev, ki je pravilno vrednotil sredstva množičnega obveščanja in je bil zato vedno pripravljen posredovati redakciji našega časopisa potrebne informacije o samoupravljanju in delu družbenopolitičnih organizacij v obratu in v železarni. Žal je bolezen načelala njegovo zdravje, zato je bil tudi invalidsko upokojen. V prostem času, ki ga je imel le malo na razpolago, je zelo rad zahajal med lovce v gozdove, kjer se je vedno dobro in sproščeno počutil. Tam

ga je zatekla tudi smrt. V lovski koči pod Stolom mu je za vedno prenehalo biti srce.

Pokojnega Jožeta Berganta so pokopali v petek popoldne na Breznici. Že na križišču pred Vrbanovcem je avtofor gon s posmrtnimi ostanki in kolono avtomobilov pričakala velika množica njegovih znancev in prijateljev. Na pokopališču so se od njega poslovili in spregovorili ob odprtem grobu o njegovi prehojeni življenjski poti Pavle Lotrič v imenu občinske konference ZKS, Rado Pintar v imenu krajevnega odbora ZZB NOV ter organizacij in društev iz Žirovnice, Miha Hostnik iz valjarne profilov ter Ciril Jalen v imenu lovske družine. Zapel je še lovski rog, v slovo pa je odjeknila salva iz lovskih pušk. Pavle Lotrič je v svojem poslovnem govoru poudaril, da bo za pokojnim Jožetom Bergantom ostala velika praznina. Zlasti ga bodo pogrešali njegovi tovariši v družbenopolitičnih organizacijah v Žirovnici ter v lovski družini.

V našem arhivu smo iskali sliko, ki je še najbolj značilna zanj. Tako ga bodo vsi tisti, ki so dolgo vrsto let delali v valjarni profilov, ohranili v spominu kot organizatorja proizvodnje ter neumornega družbenopolitičnega delavca z mnogimi bogatimi organizacijskimi in delovnimi izkušnjami. Upokojen je bil komaj nekaj tednov, toda kljub upokojitvi ni miroval. Vse do svoje smrti je bil član občinske konference ZKS na Jesenicah ter aktiven v mnogih drugih organizacijah.

Za njegovo sodelovanje v NOB je bil odlikovan z več odlikovanji.

o pojasnilo k sliki

a, na oddelku za delavsko giabnje in NOB, imajo shranjeno neda, da gre za ujeto partizana. Prosimo bralce, ki kogarkoli pogodek, naj to sporočijo muzeju ali našemu uredništvu.

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha K

43

Ani vse to skupaj ni mar, zato ne razmišlja o tem, marveč razglablja, koliko časa bo trajalo, da bosta Kumrova pokosila.

Morda bo trajalo pol ure? Potem bo Kumrova poklicala njo in ji postregla s kosilom v veži na stopnicah.

Ana je takih kosil vajena in ne vidi v tem nič poniževalnega.

Perice in dekleta ne spadajo za gosposko mizo, a če jih gospa vseeno pokliče, naj pojedjo pri mizi, ne jedo nikoli z gosposko družino skupaj. To pericam, vsaj takim, kakor je Ana, prija, saj bi marsikdaj izgubila tek, kadar bi morala kositi skupaj z gosposkimi ljudmi. Zato raje čaka, da bosta Kumrova pojedla. Potem jo bo gospa že poklicala.

In res mine nekaj več kakor pol ure, ko Kumrova pride k njej, a ji ne reče, naj za trenutek neha in gre jest, marveč grbanči čelo in viha nos.

»Za boga svetega, kako malo ste šele oprali!«

»Malo?« se Ana začudi.

»Počasni ste. Zelo počasni.«

»Nisem lenarila,« je Ana užaljeno in s kretnjo pokaže na oprano perilo in na kupe še neopranega. »Veliko je!«

Toda Kumrova se za njene besede ne zmeni, marveč si ogleduje škafe z opranim perilom.

»Lahko bi malo bolj pritiskali in malo bolj drgnili,« se Kumrovi perilo ne zdi dovolj belo in oprano. »Če boste prali samo napol, vam bom tudi samo napol plačala.«

»Potrudila se bom, da boste zadovoljni,« pravi Ana ponižno, obenem pa zasluti, zakaj nobena služkinja ni dolgo vzdržala pri Kumrovi. Sicer je že bila slišala, da Kumrova služkinje rada šikanira, kakor so nekoč, ko je bila še sama natakarica, šikanirali njo. Toda takim in podobnim govoricam

SIVO MESTO

Ana ni nikoli dobesedno verjela. Mlade služkinje so nepotrpežljive in pogostokrat menjajo svoje delodajalke. Svoj posel jemljejo večinoma samo kot nekaj začasnega, dokler ne najdejo pravega fanta in se poroče. Sele kasneje, če ostanejo same, postanejo do delodajalke ponižne in potrpežljive ter marsikdaj pripravljene delati samo za hrano in nekaj desetakov na mesec.

Trdo življenje in leta napravijo človeka pohlevnega!

To Ana ve. Zato sitnarjenju Kumrove ne ugovarja, marveč stopa pohlevno za njo in se v veži ustavi, da bi ji gospa prinesla kosilo.

»No, kaj čakate? Stopite noter!« jo gospa pokliče za seboj v kuhinjo in ji pokaže na nepospravljeno mizo: »Pojejte, potem pa boste še pospravili in pomili posodo!«

»Kakor ukazete,« uboga Ana, sede in poje, potem pa se loti pospravljanja in pomivanja.

»Ne delajte takega ropota, saj ne pomivate v gostilni! Moj gospod soprog bi rad počival,« Kumrova kaže na vrata, ki vodijo v sobo naravnost iz kuhinje, in nato sama odpre tiho vrata, a še prej zašepeta: »Ne kličite me, ko boste pomili! Tudi sama bom za urico legla.«

Ana molče pritrdi in nadaljuje s pomivanjem. Tudi posode je toliko, kakor da že ves teden niso pomivali ali pa so imeli včeraj goste, domačo zabavo.

Gosposki ljudje znajo živeti in Kumrova sta se povzpela med »gosposke!«

Vendar Ani to ni mar, marveč razmišlja, ali ji bo Kumrova za pomivanje posode pri plačilu primaknila kak dinar ali dva ali pa ji za to delo ne bo plačala niti krone, kakor pravijo še vedno četrtinki dinarja, petindvajsetim param, za kolikor so zmagovalci po vojni zamenjaval nekdanje avstrijske krone in jih razvrednotili.

»Posode je res kakor v gostilni,« si pravi Ana in misli na kupe perila, ki jih mora najkasneje do

štirih oprati, če hoče, da bo lahko do mraka perilo splaknila in ga obesila. Zato hiti s pomivanjem, dokler posoda ni pomita. Ko jo briše, pride iz sobe Kumrova. Lica ji rdijo. Tudi njene oči niso tako ledeno mrzle. Videti je kakor spremenjena. A samo za trenutek, dokler ne zagleda Ane, pred katero je še vedno velika skleda, zvrhana s pomito posodo s celim hribom belega in z okraski poslikanega porcelana.

»Ko bi bili tako počasni v gostilni, bi vam že zdavnaj pokazali vrata,« sikne Kumrova, nato pa reče, da bo pobrisala sama, a Ana naj se vrne k pranju.

»To pomeni, da mi za pomivanje ne bo plačala,« pomisli Ana, ko zapušča kuhinjo. Njene roke, ki so pravkar brisale posodo, same lepe in v njenih očeh dragocene reči, ki jih lahko kupujejo samo gosposki ljudje, že zopet drgnejo in milijo perilo z velikim kosom Schichtovega terpentinovnega mila, ki postaja vedno tanjši, vedno bolj ploščat.

Potem sliši Kumro, ki se vrača v pisarno.

Kmalu nato odtuli dve.

Uro nato je dolina že razpocoljena s senco. Tudi sem že sega z nadihom jeklene modrine. Ana pa pere in pere, dokler ni opran in ožet poslednji kos perila.

»Končno!« se oddahne in pogleda na prenapolnjene škafe.

Ne, njenega dela še ni konec! Še jo čaka napor! Perilo bo morala izplakniti v tovarniških rakah. Te pa so že v ledeni senci. In še bolj ledena je voda, v kateri bo morala izplakovati perilo, kos za kosom in kos za kosom zopet ožemati.

Toda Ana ta hip ne misli na ledeno vodo, marveč na belo breme v škafeh, ki ga bo treba spraviti do tovarniških rak in potem nazaj, da ga bo obesila na vrtu za tovarniško vilo, v kateri prebivata Kumrova. Ko bi bil samo škaaf ali dva, bi ne premišljevala, marveč prosila Kumrovo za svitek in si zadela škaaf s perilom na glavo. Dva ali tri škafe bi še zmogla nesti tja in sem na glavi. Toda tu jih je trikrat toliko. To pa bo najbrž za moči, ki jih še ima, preveč. Zato pozvoni na Kumrovih vratih in pove, da je s pranjem gotova.

»Potem ste že splaknili in obesili,« stopi Kumrova v vežo, da bi šla pogledat, kako je Ana oprala.

»Ne, nisem še splaknila,« odgovori Ana.

»A zakaj me potem nadlegujete, da ste gotovi?«

»Voziček bi potrebovala!«

»Voziček? Voziček? A kje naj ga vzamem?« se razburja Kumrova.

»Perila je veliko!« jo Ana opozarja.

»Imam svitek! Potem vam ne bo težko nositi na glavi,« stopi Kumrova mimo Ane in ji namigne, naj ji sledi.

Kaj si more? Če pri hiši nimajo vozička, potem bo pač morala vse skupaj znesti k rakam in potem nazaj, si Ana vdano naloži tudi to breme. Nekoliko dalj bo seveda trajalo, ker bo morala večkrat tja in nazaj. Tudi počivati bo morala vmes. Potem bo že šlo.

Tako se spodbuja Ana in čaka, kdaj ji bo Kumrova prinesla svitek.

»Tu imate in malo hitreje se obrnite, da ne bo prej večer!«

Ana molči in odhaja s svitkom v roki k škafof. Vzela bo prvega. Najtežjega. Tistega z rjuhami! A oni, zvrhan z gospejinim svilenim perilom, bo zadnji. Najlažji je...

Tako razglablja Ana, preden se loti svojega križevega pota k tovarniškim rakam...

7

TOVARNISKE RAKE so že od tedaj, ko so pred dobrimi štiridesetimi leti zgradili novo tovarno in ko so utihnile stare fužine za podružnično cerkvijo, javna izplakovalnica, ki jo uporabljajo vse delavske žene iz hiš in barak v bližini severozahodnega dela jeklarne. Ko so pred osmimi leti odpovedale lesene rake in so zgradili betonske, so bivši lastniki industrijske družbe še ustregli prošnjam delavskih žena in dovolili, da so njihovi možje z neplačanim delom na primernem mestu dogradili posebno izplakovalno korito, ki v dolžini nekaj metrov moli iz glavnega korita kakor kak balkon, napolnjen z vodo, pretakajočo se skozi meter širok dotok in prav tako širok odtok. Voda v rakah je čista, še vedno planinska voda reke. V soncu se modrikasto svetlika in je po barvi lepa kakor Blejsko jezero.

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha K

Nekaj vprašanj iz pokojninskega zavarovanja

(nadalj. iz 5. str.)

vih upokojencev ter tako z enim mahom za dolga leta dvigne izdatke in spremeni odnose med potrošnjo in dohodki. To je med potrošnjo pokojninskega zavarovanja in narodnim dohodkom. Najbolj nazoren primer takih nesmoternih predpisov so bile prehodne določbe temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju, ki so dovoljevale izvensistemsko upokojevanje za zavarovance, ki so pridobili pravice po predpisih, ki so veljali pred njim (pokojninska osnova iz enega leta zaposlitve, postopno uveljavljanje strožjih pogojev za upokojitev itd.), medtem ko so za nove upokojence veljali novi predpisi v celoti.

To nam potrjujejo »skoki« števila starostnih upokojencev v vseh republikah v letu 1966 nasproti letu 1965. Vse skozi pa lahko ugotovimo, da v vseh naših republikah število upokojencev mnogo hitreje narašča kot pa število zavarovancev, ki plačujejo prispevek za pokojninsko zavarovanje. V naši republici je ta razkorak najmanjši in to zaradi tega, ker imamo še od prej visoko število upokojencev in nas druge republike — z izjemo Črne gore — zdaj šele postopoma dohitvajo. To nam kaže indeks porasta števila aktivnih zavarovancev in vzporedno s tem indeks porasta števila upokojencev od leta 1962 do leta 1968 v posameznih republikah in sicer:

	Zavarovanci	Upokojenci
SR Slovenija	109	124
SR Bosna in Hercegovina	111	142
SR Črna gora	107	148
SR Hrvatska	109	135
SR Makedonija	120	187
SR Srbija	115	147
SFRJ	112	140

Tak razvoj seveda vodi k temu, da mora vedno manj aktivnih zavarovancev zbrati denar za enega upokojenca, kar vodi k postopnemu vse večjemu obremenjevanju osebnega dohodka za potrebe pokojninskega zavarovanja. Ta pojav je splošen v vseh pokojninskih sistemih na svetu in se še stopnjuje z ugotovitvijo, da narašča starostna doba upokojencev, kar vodi k vedno daljšemu obdobju izplačevanja pokojnin.

Resnična obremenitev gospodarstva s prispevki za pokojninsko zavarovanje je v naši državi pogojena s tem, da se je na tisoč zavarovancev, ki plačujejo prispevke, število upokojencev v letih 1962 do 1966 gibalo kot kaže spodnja razpredelnica.

Iz spodnjih podatkov je razvidno, da so razlike med posameznimi republikami znatne, iz teh razlik pa izhajajo različni pogoji, v katerih poslujejo skladi invalidsko-pokojninskega zavarovanja.

	Invalidski		Starostni		Družinski		Skupaj	
	1962	1965	1962	1965	1962	1965	1962	1965
Slovenija	54	61	120	143	64	67	238	271
Bosna in Herceg.	65	84	36	57	62	68	163	209
Črna gora	94	129	55	92	59	68	209	289
Hrvatska	84	106	60	94	58	63	213	263
Makedonija	26	42	37	66	26	30	89	108
Srbija	63	82	49	71	45	47	197	200
SFRJ	66	83	62	85	52	56	180	224

Ob omejenem denarju in enotnih zveznih določilih za vso državo praktično samoupravni organi republiške skupščine socialnega zavarovanja niso imeli nobene možnosti kakorkoli vplivati na potrošnjo. Kljub temu pa so v mehanizmu pokojninskega zavarovanja še področja, kjer bi lahko samouprava imela več pristojnosti kot jih ima v sedanjem sistemu.

Vsa ta vprašanja postavlja jo pred družbo vrsto vprašanj, ne toliko po reviziji sistema kot po njegovi izpopolnitvi. Uspešna rešitev teh vprašanj zahteva predvsem opredeliti nekaj načelnih vprašanj oziroma nekaj načelnih pojmov. Večkrat uporabljamo v prikazih in predlogih isto terminologijo, pod isto besedo pa ne razumemo vsi istega. Zaradi tega načelno docela enake izhodne postavke vodijo k diametralno nasprotnim rešitvam posameznih vprašanj.

Prvo vprašanje, ki ga je treba opredeliti, preden se odločimo za izdelavo predloga novih sestavin pokojninskega sistema, je: diferenciacija, kaj je pravzaprav v našem družbenem sistemu pokojnina in kakšen ukrep je pokojninsko zavarovanje. Ali naj nam bo pokojnina le golo nalaganje denarja vsakega posameznika za zagotovitev eksistence za stare dni, potemtako neke vrste hranilna vloga, ki naj se zavarovancu začne vračati ob določeni starosti, vključno z obrestmi. Ali pa je pokojnina ukrep socialne politike naše družbe, ki naj v starosti delavcu, ki je dolgo dobo svojega življenja ustvarjal vrednost za družbo, zagotovi ustrezno preživljanje. Zdi se mi, da je samo to drugo stališče skladno z našimi družbenimi načeli. Zaradi tega ne moremo govoriti o tem, da naj pokojninsko zavarovanje izgubi elemente socialne varnosti in se postavi samo na

ekonomsko osnovo. Elementi gospodarjenja so sicer za poslovanje celotnega pokojninskega zavarovanja, torej sklada kot celote, zelo pomembni, ne morejo pa se uporabiti za vsako posamezno pokojnino, če želimo zagotoviti ustrezno socialno varstvo. Če bi se pokojninsko zavarovanje in njegove pravice omejile le na izvajanje načela »daj — dam«, potem ne bi mogli več govoriti o nekaterih zelo pomembnih določbah modernega pokojninskega zavarovanja, ker ti ne bi imeli pokritja v plačanih prispevkih. Dosledna ekvivalentnost pravice z vplačanim prispevkom je možna le v primeru, kadar skupni vplačani prispevki zagotavljajo zadosten kapital za izplačevanje pokojnin, ko nastopi zavarovani primer. To pa je dano le v primeru kapitalnega pokritja v zavarovanju, ko vsak zavarovalec oziroma njegova rizična skupina plačuje tak prispevek, ki ob določeni starosti zagotavlja skupaj z obrestmi zadosten kapital za izplačilo pokojnin.

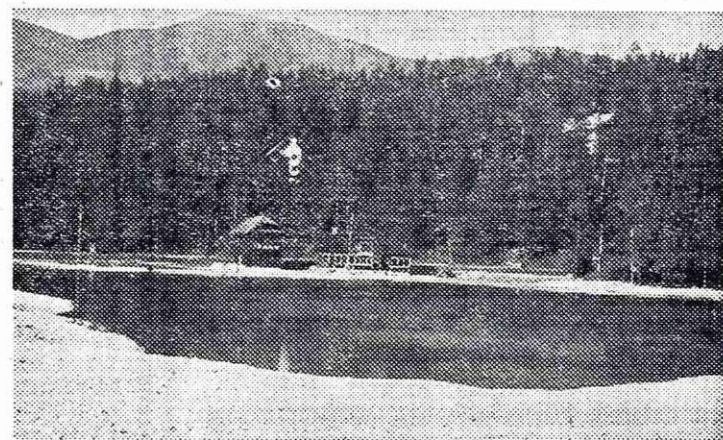
V takem sistemu pa je vsaka valorizacija nemogoča, vsako jamstvo minimalnega pokojninskega zneska oziroma prejema neizvedljiva, ker ni mogoče obremeniti zavarovancev za nekaj desetletij naprej s takimi prispevki, ki bi to zagotavljali. Če želimo pri takem sistemu financiranja povečati pokojnine zaradi porasta življenjskih stroškov ali določiti eksistenčni minimum za upokojence, mora pri tem intervenirati z denarjem širša družba ali pa aktivni zavarovanci s povečanimi prispevki, ki bi to zagotavljali. Tak sistem, v katerem bi na primer v štiridesetih letih pokojnina ustrezala vplačanim prispevkom, v današnjih pogojih ni več možen, ker je socialno zavarovanje že davno prešlo okvire klasičnega socialnega

zavarovanja iz osemdesetih let prejšnjega stoletja, ko je bilo še močno naslonjeno na postavke individualnega zavarovanja in postaja povsod po svetu — in tako tudi pri nas — bistvena sestavina socialne varnosti družbe.

Kljub temu pa socialno zavarovanje kot nobena druga družbena dejavnost ne sme prekoračiti možnosti, ki so ji začitane z razvojem ekonomike. Zaradi tega mora poslovati na takih načelih in s takim sistemom pravic, ki to zagotavljajo. Ni torej pokateri starosti bomo priznali membno, za kakšno lestvico stopnjevanja se odločimo, pri kateri starosti bomo priznali pravice in kakšna bo osnova pokojninskih dajatev. Odločitve o tem bistveno vplivajo na obseg trošenja. Poleg tega se je treba odločiti za osnovna načela, na katerih naj temelji pokojninski sistem, za načela, ki postajajo in vzdržujejo medsebojne odnose med zavarovanci ter urejajo njihova razmerja z družbo.

V pokojninskem zavarovanju je potrebno zagotoviti solidnost poslovanja oziroma financiranja v okviru stabilnejših stopenj prispevkov in ob večjih denarnih rezervah.

Prav postopno zbiranje in večanje teh rezerv naj bi predstavljalo začetek kombinacije sedanjega dokladnega sistema financiranja pokojnin z začetki delnega kapitalnega kritja. To pomeni, da so se do sedaj izplačevale zavarovancem pokojnine iz tekočega dodatka denarja iz prispevkov aktivnega delavstva, v bodoče pa naj bi večje rezerve in delno kapitalno kritje zagotovilo, da izplačevanje pokojnin ne bi bilo odvisno od vsakomesečnega pritoka denarja. Pokojninski sklad naj bi postopoma ustvaril tako rezervo, tako da bi obrest iz naloženega kapitala lahko pokrival nekatere rizike pri izplačevanju pokojnin. Doseči moramo večjo ekonomsko-socialno varnost pokojninskega zavarovanja in našim upokojencem zagotoviti, da pri izplačevanju pokojnin ne bodo živeli iz rok v usta. Odpasti mora vprašanje, ali bo prihodnji mesec pokojnina redno izplačana ali ne, in izogniti se moramo temu, da ne bo vsako nihanje v gospodarstvu vplivalo na višino pokojnin. To so cilji pripravljanja sprememb in dopolnitev sistema zavarovanja. Z. T.

Novo nastalo jezero v Jasni pri Kranjski gori. Lesene zgradbe, kjer je že bilo gostišče, sedaj obnavljajo. Jezerce je nastalo tako, da so z rinežem zrinili prod, ki sta ga nanegli Velika in Mala Pišenca.

Zgodovinski dogodki pred 50l.

28. oktobra leta 1918, je končno propadla stara avstro-ogrska monarhija in zlom avstrijske vojske na italijanski fronti je prizadel v največji meri Slovenijo, ker so se toč premikali ogromni transporti vojaštva, raznih narodnosti, ki so se vračali proti domu. Kakih 10 do 14 dni so tudi prek Jesenic, noč in dan vozili dolgi vlaki vojaštva in vojaškega materiala, saj je bila na italijanski fronti milijonska armada ljudi, ki bi bili radi čimprej doma. Jesenice so bil že takrat pomembno železniško križišče in zaradi tega je bilo v teh dneh tu kaj burno življenje. Novo nastala država SHS, kakor se je takrat imenovala, še ni imela nikakšne redne vojske, ki bi lahko vzdrževala red in mir.

Na pobudo nekaterih članov takratnega županstva z

dr. Kogojem na čelu, se je 1. novembra 1918. osnovala narodna straža, z namenom, da vzdržuje red in prepreči ropanje ter zavaruje ljudsko imetje, istočasno pa, da tudi razorožuje vojaške transporte. K narodni straži so takoj pristopili ljudje, ki so čutili dolžnost, da pomagajo novi državi v najbolj težkih dnevih. Bili so to ljudje iz vrst Sokola, Orla, gasilcev in tudi pripadnikov raznih političnih strank, dalje zavedni ljudje, ki so se vračali domov z raznih front in tudi mladinci.

Glavno njihovo delo je bilo na železniški postaji, kjer so razorožili veliko število vojaških enot. Naleteli so pa tudi na odpor, posebno pri Madžarskih polkih, ki se niso pustili razorožiti in so jih moral pustiti dalje, seveda le do Ljubljane, kjer so bili razoroženi. V teh nekaj dne-

vih so opravili veliko delo in nemalo je bilo incidentov, posebno z Madžari.

Komaj so ti pripadniki narodne straže pustili mimo zadnji transport, se je pokazala nova nevarnost, za komaj nastalo državo, ki na severu še ni imela točno določene meje. Skoraj vsi člani narodne straže so se prostovoljno prijavili, da bodo varovali to mejo z orožjem v roki. Pri Savskih jamah, je bilo zbirališče teh prostovoljcev in komandant je bil oficir Kapus. Vodja patrolj je bil četovodja Bokal, oče znanega prvoborca v času NOB pok. Staneta Bokala. Njegov namestnik pa je bil Morič z Jesenic. Od Savskih jam so hodili na patrolje na Golico, Medjdol, na Rožco, na Suho in drugam. Čuvali so mejo, da bi ne prišli vojaki sosednje države na Jesenice ali

Razumeli so jih

Odbor krajevene organizacije ZVVI terena Sava-Podmežaklja vodi stalno skrb za svoje člane. Velika večina le-teh je starejših in onemoglih. Predvsem tem odbor posveča veliko pozornost in jim skuša lajšati njihove tegobe ter jim od časa do časa pripraviti vsaj malo radosti v njihovi jeseni življenja.

Za tako dejavnost pa je potreben tudi denar. Ker je znesek od članarine sila skromen, se je odbor obrnil na podjetja in privatne obrtnike na svojem terenu s prošnjo za pomoč. Člani odbora so se osebno oglasili pri posameznikih. Pri večini so našli na razumevanje in tako zbrali potreben denar, da so mogli izpolniti letni program dela. Željo, da bi popeljali svoje člane na ogled važnejših krajev iz NOB, da bi žene in starši obiskali kraje, kjer so se borili in umirali tudi njih možje in sinovi, so izpolnili z izredno uspešnim izletom. Peljali so se z Jesenic z avtobusom in se najprej ustavili na Urhu pri Ljubljani, kjer so si ogledali zloglasno belogardistično mučilnico, cerkev — muzej, spomenik in okolico. Vse je napravilo na prisotne globok vtis. Od tam so se peljali na Turjak. Tam jim je uslužbenec zavoda za spomeniško varstvo iz Ljubljane temeljito tolmačil pestro in zanimivo zgodovino turjaškega gradu, njegovih lastnikov v preteklih stoletjih, veličino in krutost borb v in ob gradu v času NOB, kot dogodke, ki so se odvijali v okoliških krajih. Seznanil jih je tudi z namenom in prizadevanjem zavoda za restavriranje tega objekta.

Izredno zadovoljni so prispele v Kočevje, kjer so si tudi ogledali tamkajšnje zanimivosti, predvsem spomenik NOB in s posebnim zanimanjem muzej v znanem Seškovem domu. Nadaljevali so pot v Kočevski Rog, obiskali in ogledali so še objekt-te »Baze 20«.

V Dolenjskih Toplicah so imeli krajši postanek za odih in osvežitev v kopelih, nato pa so si ogledali še našo dolensko metropolo Novo mesto in nazadnje še znameniti Otočec.

Večina članov je prvokrat videla vse te kraje, zato je bilo navdušenje in zadovoljstvo izredno ter so se vrnili domov polni lepih in nepozabnih vtisov ter hvaležni vsem, ki so jim to omogočili.

Osemnajst bolnih članov se zaradi bolezni ni moglo tega izleta udeležiti. Vse te so člani odbora obiskali na domovih in jim ob priliki občinskega praznika izročili skromna darila.

Težko bolne večkrat obiščejo, svojih članov pa se spominjajo tudi ob njihovih visokih jubilejih. Pred kratkim sta dopolnili 80 let starosti članici Klemenceva in Mavričeva in sta bili tudi prijetno presenečeni nad pozornostjo, ki jima je bila izkazana. Pri vsem tem ne gre toliko za tisto, kar se nekemu podari. Zavest, da ljudje, ki so v težki preteklosti največ žrtvovali in so danes izčrpani, bolni in brez svojcev, niso pozabljeni, je najlepša nagrada tistim, ki jim kakorkoli pomagajo.

Odbor KO ZVVI čuti dolžnost, da se javno in iskreno zahvali vsem tistim podjetjem, ustanovam in posameznikom, ki so po svojih močeh prispevali k boljšemu počutju najbolj prizadetih. Želi pa v bodoče tudi več razumevanja od denarno močnejših v prepričanju, da so tudi v njihovih kolektivih ljudje, ki bi jim bilo ob branju teh vrstic toplo pri srcu.

R — n.

Tržič, saj je znano, da je ostalo tu tudi po razpadu stare Avstrije še večje število Nemcev in nemčurjev, katerim nova država Jugoslavija, seveda ni bila po godu.

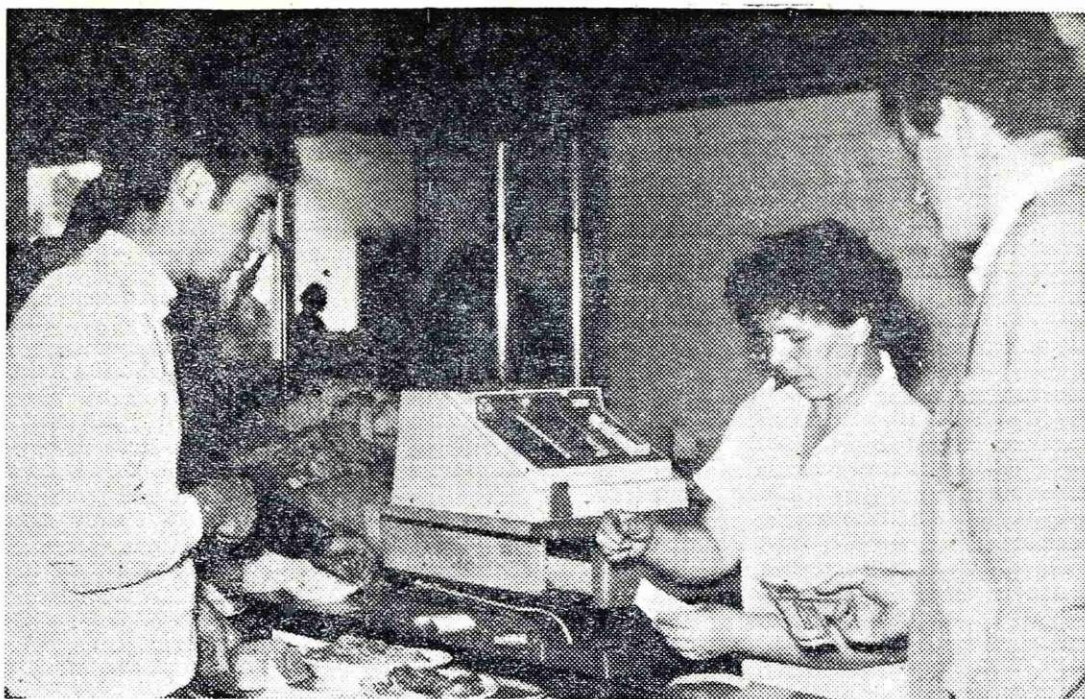
Kmalu po tem, so bili nekateri prostovoljci z Jesenic premeščeni v zgornjesavsko dolino in na Ljubelj in potem onkraj Karavank, kjer so se udeleževali bojev do konca zadnje naše ofenzive v prvi polovici junija leta 1919.

Tudi v zgornjesavski dolini, se je iz narodnih straž izoblikoval oddelek prostovoljcev. Zaradi ogroženosti zgornjesavske doline po Italijanih, ki so stalno silili prek meje, takrat še demarkacijske črte, so tudi po razpustu narodne straže, vztrajali kot prostovoljci v vojaški službi. Združili so se v četo, ki je štela nekako 100 do 120 mož, poveljnik te čete pa je bil bivši avstrijski nadporočnik Karel Šefman. V tej četi so bili fantje in možje doma z Moj-

strane, Dovjega, Gozd-Martuljka, Kranjske gore, Podkorena in iz Rateč. Sedež čete je bil v Podkorenu. Najprej je bila njihova pozornost obrnjena le proti Italijanom, v januarju 1919, pa tudi proti Koroški. Tudi ti prostovoljci so v bojih sodelovali pri vseh spopadih z nasprotnikom na obeh straneh severne meje.

Ob 50 letnici bojev za severno mejo, katero bomo praznovali skupaj z dnevom republike 29. novembra, se bomo lažje poglabili v dogajanja pred pol stoletjem pri ogledu dokumentarne razstave, katero bo pripravil tehniški muzej Železarne. Za to razstavo je dovolj dokumentarnega gradiva in nedvomno bo prirediteljem uspelo, s sliko in besedo, nazorno prikazati današnjemu rodu težave, ki so se pojavljale na naših mejah in tudi požrtvovalnost prostovoljcev, ki so takrat branili mejo na severu.

Srečko Šorli

V obratu družbene prehrane med dopoldansko malico

Vloga jeseniške medicinske šole pri zdravstveni vzgoji v osnovnih šolah

Na šoli za zdravstvene delavce na Jesenicah že od 1965. leta dalje uspešno deluje pomladek Rdečega križa. Želja njegovih članov je zdravstveno vzgajati in prosvetljevati učence višjih razredov osnovnih šol v jeseniški občini. Ker je ta dejavnost edina na tem področju, je njihovo delo in prizadevanje zelo dobrodošlo. V preteklih letih sta bili zainteresirani za tak način zdravstvene vzgoje mladih šolarjev le osnovni šoli Tone Cufar in Prežihov Voranc. Ker se je delo dijakin medicinske šole izkazalo uspešno, so v letošnjem letu pokazale zanimanje za to tudi druge osnovne šole v jeseniški občini. To delo pa ni koristno le za učence, ki predavanja spremljajo, pač pa je velikega pomena tudi pri izpopolnjevanju bodočih sester, ki se bodo v svojem poklicu srečavale tudi s problemi zdravstvene prosvete prebivalstva. Mladi šolarji so predavanja in tečaje prve pomoči vedno z zanimanjem spremljali, kar je dijakke spodbudilo k tematsko zanimivejšim in še kvalitetnejšim predavanjem. V letošnjem letu so tečaje prve pomoči namenjeni vsem sedmim razredom na osnovnih šolah:

Tone Cufar :pričetek 11/10 — zaključek v decembru. Tečaj obiskuje 80 učencev.

Prežihov Voranc: pričetek 4/10 — zaključek v decembru — 76 učencev.

Osnovna šola Koroška Bela: 5/12 — zaključek v januarju — 75 učencev.

Osnovna šola Mojstrana: začetek v februarju; zaključek v marcu 57 učencev.

Osnovna šola Zirovnica: začetek v februarju; zaključek v marcu — 84 učencev.

Skupno bo letos zajeto 372 učencev osnovnih šol občine Jesenice. Tečaj prve pomoči vodijo dijaki in dijakinje III. letnika pod vodstvom sester inštruktoric. Tečaj obsega te-

oretična predavanja in praktičen prikaz prve pomoči pri najpogostejših poškodbah in drugih nesrečah. Ves potreben material je prispeval občinski odbor Rdečega križa, ki je pokrovitelj vsega dela. V 20-urnem tečaju bodo učenci osvojili osnove prve pomoči in ob koncu dobijo izkaznice kot potrdilo, da so sposobni nuditi najosnovnejšo prvo pomoč.

Za 6. in 8. razrede osnovnih šol Tone Cufar in 8. razred Kranjska gora, so organizirana zdravstveno vzgojna predavanja, ki jih pripravljajo dijaki IV. letnika in obsegajo predvsem pouk o higieni in načinu življenja in značilnostih telesnega in duševnega zdravja pubertetnika. Osnovni namen predavanj v osmih razredih je, učence seznaniti s problemi njihovega obdobja in pravilno usmeriti njihovo gledanje na spolno življenje.

Teme predavanj v šestih razredih so sledeče:

1. Kvarni vpliv na zdravje in skrb zanj

2. Zaničnost duševnega in telesnega dozorevanja med 10. in 14. letom starosti dekleta in fanta

Teme predavanj v osmih razredih na željo osnovnih šol so sledeče:

1. Pubertetniške težave (ločeno za fante in dekleta)

2. Nevarnosti ki prete mladostniku in mladostnici (ločeno)

3. Od spočetja do rojstva (ločeno)

4. Resnica o spolnem življenju (ločeno)

5. Bolnik v hiši

6. Poklic medicinske sestre, medicinskega tehnika in otroške negovalke.

Zadnje predavanje ima namen predstaviti poklic zdravstvenega delavca predvsem tistim učencem, ki nameravajo po končani osnovni šoli nadaljevati študij na medicinski šoli.

Vsako predavanje traja eno šolsko uro. Predavanja so popestrjena s slikami in diafilmi, učenci pa imajo možnost vpraševati po stvareh, ki jim niso jasne, ali ki jih še posebej zanimajo.

Dijaki z veseljem in vestnostjo vršijo zdravstveno vzgojno delo in so prepričani, da uspeh ne bo izostal.

Posebno v današnjem času, ko na vsakem koraku pretijo človeku nevarnosti, je važno, da se že kot otrok nauči varovati pred njimi in v eventualnih nesrečah, posebno v elementarnih nesrečah in vojnem stanju znajo pomagati sebi in drugim.

18 učencev ŽIC sprejetih v ZK

Na predlog predsedstva mladinske konference strokovnih šol ŽIC in aktivna ZK ŽIC, je bilo v minulem tednu sprejetih 18 učencev v Zvezo komunistov. Svečan sprejem je bil v sejni dvorani skupščine občine Jesenice. Ob podelitvi rdečih knjižic je sekretar konference ZK občine Jesenice Pavel Lotrič govoril o pomenu, veličini in odgovornosti, postati član ZKJ, ravnatelj strokovnih šol ŽIC Branimir Lorenčič pa je poudaril važnost vloge dijakov, ki so člani ZK, na šoli. Ob svečanem sprejemu v ZKJ je izročil sekretar Lotrič vsakemu kandidatu knjigo Zgodovina ZKJ in rdeč nagelj. Poleg 18 učencev je bil ob tej priliki sprejet v Zvezo komunistov tudi en predavatelj tehnične srednje šole, poleg njega pa še šest mladincev izven omenjenih šol.

Poučna ekskurzija učencev osnovne šole Prežihov Voranc v Ljubljano

Podrobni učni načrti raznih predmetov zahtevajo za čim boljši pouk, izobrazbo in vzgojo razne učne spretnosti, poučne ogledne in ekskurzije v domačem kraju, v domači občini in pokrajini na nižji stopnji, za višjo stopnjo pa se ta krog razširja na republiko. Pri ogledih raznih tovarn in gospodarskih podjetij spoznavajo razne poklice in zahteve delovnih mest, kar s pridom izkoristijo pri poklicni vzgoji in izbiri poklica; za športno vzgojo so predvidena razna športna tekmovanja, sodelovanje pri šolskem športnem društvu, medtem ko za estetsko vzgojo služijo predvsem slovenščina, likovni in glasbeni pouk, pri zgodovini in zemljepisni pa vzbujanje in utrjevanje ljubezni do naše domovine. Tako številni poučni ogledi z učnimi predmeti združujejo in poglobljajo razne vzgoje, združene s splošno izobrazbo in razgledanostjo za osnovno šolo.

Razumljivo je, da morajo biti poučni sprehodi, poučni ogledi in ekskurzije dobro pripravljene in organizirane, da dosegajo svoj vzgojno-izobrazbeni namen tako v domačem kraju, na Jesenicah, v jeseniški občini; na Gorenjskem pa Begunje (Muzej talcev), Vrba, Dosloviče, Kranj, Skofja Loka, Kropa, zlasti pa Ljubljana, glavno mesto naše republike, ki nudi s svojimi kulturnimi ustanovami, muzeji, galerijami, gledališči vse več, kot pa domače mesto.

Prejšnji četrtek, 17. oktobra je vodstvo osnovne šole Prežihov Voranc organiziralo dobro pripravljeno poučno ekskurzijo v Ljubljano za učence od četrtega razreda navzgor; ogledi pa so izbrani primerno starostni stopnji učencev. Učenci četrtil in petih razredov so se najprej ustavili pred najvažnejšimi križišči s semaforji, kjer so

jim po predhodnem dogovoru prometni miličniki raztolmčili prometne predpise, s čimer so si učenci razširili in utrdili svoje prejšnje znanje iz prometne vzgoje. Ogledali so si Staro Ljubljano, mestno hišo s čudovitim Robovim vodnjakom, Vodnikov spomenik, tromostovje in Prešernov spomenik, Trg revolucije, palačo republiške skupščine, grobnico narodnih herojev, kip Hegalca, park Tivoli in športno palačo ter Muzej revolucije v Celinovem gradu. Učenci sedmih razredov so si ogledali najstarejšo ljubljansko Blaznikovo tiskarno na Bregu, medtem ko si bodo Dom tiska lahko ogledali prihodnjič. Osmošolci pa so si ogledali palačo RTV Ljubljana, kjer so jim vpljudni voditelji razkazali studije z vsemi radijsko — televizijskimi napravami.

V ljubljanski operi pa je bila ob enajstih za njih zaključena predstava Försterjeve opere Gorenjski slavček, za katero so mladi poslušalci in gledalci že v razredih bili pripravljeni, seznanjeni s skladateljem, z vsebino opere in z glavnimi glasbenimi mo-

tivi narodne melodike. Mnogi učenci so tako imeli redko priložnost, da so bili prvič pri operni predstavi, lahko pa so primerjali odlično ljubljansko uprizoritev Gorenjskega slavčka s televizijskim prenosom istega glasbenega dela v izvedbi mariborske opere.

Kako take zaključene operne predstave za šolsko mladino pravilno ceni uprava SNG — Opera Ljubljana, je dokaz premierska zasedba, saj so peli in igrali prvaki ljubljanske opere: Ladko Korosec, Rudolf Franci, Samo Smerkolj, Božena Glavakova in »gorenjski slavček« Lavičeva, kot tudi baletni zbor, ki je odlično odplesal stilizirano gorenjsko polko. Mladi gledalci so jih že med dejanji navdušeno nagrajevali z dolgotrajnim ploskanjem za njihovo umetniško izvajanje, čeprav je tokratna operna publika bila s podeželja, ne pa premierska.

Ljubljanski operni ustvarjalci se zelo pohvalno izražajo o jeseniški mladini, ki jo zaradi lepega vedenja v gledališču stavi drugim za vzor in v posnemanje.

Jože Tomažič

Ali bo pritožba AMZ Jugoslavije uspela?

Z odredbami, ki predvidevajo podražitev bencina, avtomobilskega zavarovanja in menda tudi registracije, se AMZ Jugoslavije, AMZ posameznih republik, Avto moto društva in z njimi v prvi vrsti lastniki motornih vozil ne strinjajo. Ti povišani davki naj bi nudili več denarja za gradnjo cest in kritje raznih primanjkljajev. Ker predvidena podražitev ni v skladu z razvojem motorizacije pri nas, je AMZ Jugoslavije vložila na predvidene podražitve

ugovor na najvišji zvezni organ. Ker predvidene uredbe še niso sprejete, lastniki motornih vozil tiho upajo, da juha ne bo tako vroča kot se kuha. Če bi se dajate za vzdrževanje avtomobilov za še enkrat toliko povečale, potem bo večina osebnih avtomobilov le go garajala, povišanje prevoznih z avtobusi in tovornimi vozili bo pa itak bremenilo potrošnika. Najbrž je mnenje AMZ Jugoslavije pravilno.

U.

Zanimanje Gornjedolincev za tečaje

Program delavske univerze Jesenice je tudi v letošnji sezoni kaj bogat. Njene izobraževalne oblike so šole, strokovno izobraževanje, splošno izobraževanje in družbeno-ekonomsko izobraževanje. Medtem ko je bila doslej dejavnost DU Jesenice bolj osredotočena na Jesenice, so jo letos razširili na teren.

Posebno pozornost za izobraževanje so pokazali letos prebivalci gornjesavske doline. Na razpis za vpis v jezikovne tečaje in krojno-šiviljske tečaje so se odzvali predvsem prebivalci Rateč, Kranjske gore in Martuljka. V Ratečah je organizirala DU Jesenice tečaj nemškega jezika, v Kranjski gori tečaj nemškega in italijanskega jezika, v Martuljku, Kranjski gori in Ratečah pa bo organizirala še krojno-šiviljske tečaje. Ker je bilo največje zanimanje za jezikovne tečaje so ti že pričeli delovati, medtem ko bodo krojno šiviljski pričeli v kratkem. Petindvajset mladih Ratečanov in prav toliko Kranjskogorcov pridno poseča predavanja in se z vso resnostjo učijo tujih jezikov, ker vedo, da bodo vsaj s pasivnim obvladanjem tujega jezika mnogo lažje izhajali v zamejstvu, se doma lažje sporazumevali s tujimi turisti in tako tudi do, prinesli k dvigu našega turizma. Hvala leži so jeseniški delavski univerzi, da jim je omogočila obiskovanje tečajev v domačem kraju.

DU Jesenice, ki se je odločila organizirati v gornjesavski dolini v letošnji sezoni kar sedem tečajev se obeta v bodoče še večja dejavnost, ker bo organizirala tečaje tudi na terenu. Mnogi, ki bi se na Jesenice težje vozili, bo-

do z veseljem obiskovali tečaj doma. Morda bodo sledili omenjenim prebivalcem gornjesavske doline še prebivalci Mojstrane in Dovjega ter drugi.

U.

Komu je namenjen prometni znak?

Avto moto društvo Jesenice, ki posveča iz leta v leto večjo pozornost vzgoji voznikov motornih vozil, nudi članom in drugim lastnikom motornih vozil tudi vedno več servisnih uslug. Za letošnjo zimo so uvedli izolacijo vseh kromiranih lepotečnih delov avtomobila, ki jo vrše društveni pleskarji. Kdor hoče prek zime očuvati pred rjavenjem kromirane dele svojega avtomobila naj se zgleda pri pleskarjih AMD Jesenice, ki bodo izvršili izolacijo solidno in poceni.

AMD je dalo postaviti pred vhodom na dvorišče metalurške šole prometni znak, ki dovoljuje vožnjo le 5 km na uro. Žal pa vozniki motornih vozil ne vedo, da je ta znak namenjen njim. Se vedno pripeljejo na dvorišče z vso brziho ne glede na to, da je na dvorišču vedno polno avtomobilov in da je pred šolo vedno dosti učencev strokovnih šol ZIC in drugih. Novo postavljeni prometni znak ni namenjen učencem, da bi morda počasneje prihajali v šolo, temveč voznikom motornih vozil, ki bi morali ta znak poznati in ga tudi spoštovati.

Poema smelosti in poguma

Klavdij Mlekuž

Mojstranska »direttissima« v stenarjevem trikotu

Stenar res zasluži ime Stenar. Saj je tako rekoč z vseh strani obdan s strmimi stenami. Le južno pobočje je nekoliko bolj položno. Široka in čez tisoč metrov visoka vzhodna stena je plezalsko manj zanimiva. Morda zato, ker je pretežno obrasla s travo in ruševjem. Medtem ko sta severna in severovzhodna stena bolj privlačni za alpiniste. Obe sta že več ali manj plezalsko obdelani. Toda ne še popolnoma, še je ostalo preostora za nove smeri.

Severovzhodno steno alpinisti na kratko imenujejo Stenarjev trikot. Ta ogromen trikotnik meri v višino okoli

700 m. Prek te stene je izpeljal svojo smer eden najboljših povojnih slovenskih alpinistov, Rado Kočever, z avstrijcem Rudijem Herbstom. Plezalca sta vstopila v steno pod vpadnico vrha, vendar sta se zaradi težav umaknila bolj v levo in izstopila na rob stene po levem razu. Smer vodi pretežno prek naravnih prehodov in je zato klasična, kljub temu da ima nekaj skrajno težavnih mest.

Steno deli na dva dela ogromna zajeda, ki je tudi že preplezana. Prvi plezalci so bili Matjaž Deržaj, Tone Jeglič s prijatelji ter jo imenovali »zajeda spominov«.

V sredini je ostala stena še deviška. Zakaj ne bi poskusili mi? Mogoče pa bi šlo, naravnost po sredini? Zgornji del stene izgleda bolj problematičen. Širok pas črnih plošč zapira kot in kaže, da je tam le slabo razčlenjen svet.

Poskusiti ni greh, pravijo! Plezalna sezona bo kmalu pri kraju, zato bo treba pohiteti. Prvo nedeljo v oktobru Zvone Koflar in jaz določiva za poskus.

Sobota popoldne. Težko otovorjena sopihava po cesti v Vrta. Seveda peš! Toda ne dolgo, imava pač srečo, da naju vzame dober lastnik »fička« pod krov. Tako, da sva še pred večerom v Aljaževem domu. Nisva sama! Tu je še, kljub jeseni, polno ljubiteljev gora. Beseda teče o plezalnih doživetjih minulega

poletja. Po izdatni večerji preneseva težka nahrbtnika na skupno ležišče. Tu streseva vsebino nahrbtnikov na tla in začneva skrbno izbirati plezalno opremo, kajti jutri naju čaka težko delo.

Prvi poskus 1. 10. 1967

Hladno jesensko jutro je kot umito, ko s težkimi nahrbtniki hitiva po poti proti Rušju. Pod steno sva ob sedmih. Dobre pol ure rabiava, da se najeva in pripraviva za težaven vzpon, ki naju čaka. Tu pod steno stojiva z namenom, da izpeljeva direktno smer prek tega ogromnega trikotnika. Volje je dovolj in tudi telesne kondicije, saj imava to sezono za seboj že vrsto težkih plezalnih tur.

V steno stopiva dobrih deset metrov levo od vzhodja velike zajede. Stena nama že

na prvem metru pokaže zobe. Videti je, da gre tu za res. Zvone prične plezati. Nad polico, na kateri udobno stojiva, se boji ogromen previs. Ne gre drugače, že prve metre je treba poseči po klinih. Za začetek ni slabo, prvi rastežaj lahko mirne duše oceniva s šesto stopnjo. Debelo uro potrebuje Zvone, da pretelovadi petnajst metrske previs. Klini zelo slabo držijo, skala je tu dokaj slabo razčlenjena. S police nad previsom slišim nekakšno brundanje in udarce kladiava. Zvone zabija varovalni klin na stojišču.

Sedaj je vrsta na meni. Ob napetih vrveh izbijava kline. V steni pustim le tri, kajti kljub veliki zalogi klinov, ki jih imava s seboj, se bojiva da jih bo do vrha zmanjkalo. Po polurnih akrobacijah v stremenih stojim poleg Zvoneta. Pogled mi uhaja navzgor, iščem pot naprej. Tu je svet nekoliko bolj položen.

Skupna seja obeh zborov skupščine občine Jesenice

Oba zbora Skupščine občine Jesenice sta se 23. oktobra sestala na 16. skupni seji. Udeležba odbornikov obeh zborov je bila zelo dobra.

Uvodoma so predlagani dnevniki red skričili za dve točki. Do naslednje seje so odložili razpravo o osnutku odločka o določitvi najnižjega osebnega dohodka delavcev pri zasebnih delodajalcih in razpravo o osnutku sklepa o prenosu ustanovitelskih pravic podjetja Jesenice transprot na SOB Jesenice in SOB Ljubljana — Bežigrad. Gre za določene konfrontacije z občinskimi sindikalnim svetom oziroma so potrebni določeni predhodni sklepi SOB Ljubljana — Bežigrad.

Tržni red in cenik so sprejeli brez razprave. Tržni red ureja promet s kmetijskimi pridelki in drugimi proizvodi na drobno na tržnici. Cenik pa vsebuje pristojbine, ki so jih dolžni plačati uporabniki tržnega prostora in naprav na tržnici. Tržnico upravlja TP Zarja Jesenice, ki je tudi predložila tržni red in cenik obema zboroma v soglasje.

Odborniki so se v razpravi zadržali na osnutku odločka o pridobivanju rečnega materiala na območju občine Jesenice z nekaterimi dopolnitvami, ki so jih predlagali odborniki, ki so sprejeli omenjeni odlok.

V 2. členu odločka so takšativno navedena prodišča, iz katerih je dovoljeno izkoriščati rečni material. Ta prodišča so:

1. na Pišnici pri Jasni v Kranjski gori. To je pri zdr. žitvi Male in Velike Pišnice — nad elektrarno v Kranjski gori;

2. od novozgrajene pregrade na Pišnici do prej omenjene elektrarne;

3. v strugi Save Dolinke pod lesenim mostom glavne ceste v Kranjski gori do Gozd Martuljka;

4. v hudourniku Hladnik v Gozd Martuljku na levi strani Save Dolinke;

5. na odseku Zg. Belca, Sp. Belca do Mojstrane;

6. na Plavžu, od novega mostu na Hrušici, do Zvagnovega mostu na Jesenicah;

7. prodišče — peskolov pri naselju Gradis Jesenice na reki Savi Dolinki;

8. nad glavno pregrado pri železni Jesenice, nad mostom ceste na Blejsko Dobravo;

9. pri jezeru Završnica nad Žirovnico — za odvzem manjših količin.

Odlok v 10. členu določa, da nadzor nad pridobivanjem rečnega materiala vodi Vodna skupnost Gorenjske po svojih rečnih nadzornikih ter pristojna vodno-gospodarska inspekcija.

Brez razprave so sprejeli odlok, s katerim se prepoveduje vsako novo odpiranje poslovnih prostorov za opravljanje slaščičarskih, gostinskih dejavnosti na Titovi cesti od hišne številke 52—53 do hišne številke 64—65 na Jesenicah. Znano je, da je na tem odseku Titove ceste zelo ozko grlo ter bi vsako povečanje komunikacije potrošnikov povzročilo nevarnost nesreč.

V nadaljevanju so sprejeli dopolnitev in spremembo odločka o določitvi maloprodajnih cen jedilnega olja.

Razprava o predlogu pogodbe o združevanju sredstev za poslovanje konzorcija je pokazala, da so usmerjena prizadevanja za hitrejši razvoj gostinstva in turizma v zgornjesavski dolini. Analiza kaže, da se je turistično gospodarstvo v zadnjih letih zlasti

ugodno razvijalo v zgornjesavski dolini. Iz programa druge faze izgradnje turističnih objektov je razvidno, da ta obsega: hotel B kategorije, prireditveno oz. kino dvorano, dopolnitev sistema žičnic, vse v Kranjski gori. Dalje sistema žičnic Vršč — Mojstrovka in dogradnja in rekonstrukcija vodovoda. Za omenjene investicije bo potreben denar v višini 3.427 milijonov S din.

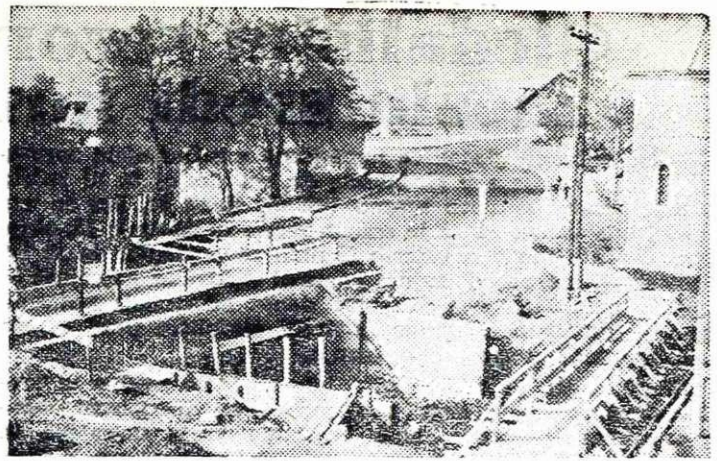
Konzorcij bodo sestavljali: GTP Gorenjska Jesenice, Žičnica Vitranc Kranjska gora, Turistično društvo Kranjska gora, Vodovod Jesenice, SGP Sava Jesenice, Kovinar Jesenice in SOB Jesenice.

Turističnemu društvu Mojstrana so izglasovali poročilo, no izjavo za najem posojila v znesku 8 milijonov S din, ki ga potrebuje za gradnjo smučarske vlečnice v Mojstrani.

Da bi razširili pravno varnost občanov, so odborniki soglasno potrdili ustanovitev službe pravne pomoči s statutom zavoda.

Končno so razrešili v. d. načelnika oddelka za finance in namestnika sodnika za prekrške Franca Lavtizarja, dipl. inž., ker bo odprl samostojno odvetniško pisarno na Jesenicah.

Vbr

Cesto po gornjesavski dolini so na več mestih izpopolnili. To jesen so rezali ovinke v Mlinem pri Dovjem, na Hrušici in pri bolnišnici na Jesenicah. Tu je nov del ceste gotov in asfaltiran, trši oreh pa je most čez Jeseničico. Sedaj so v teku dela za njegovo razširitev. Dela izvajajo delavci podjetja Kovinar Jesenice.

Kranjski Projekt gradi tudi na Jesenicah

Pred nedavnim je SGP Projekt Kranj začelo podirati barake na Javorniku, kjer je podjetje dolga leta imelo upravno poslopje, delavsko menzo, skladišča in stanovanja za svoje delavce. Letos so se preselili v novozgrajene prostore pod kulturnim domom na Javorniku.

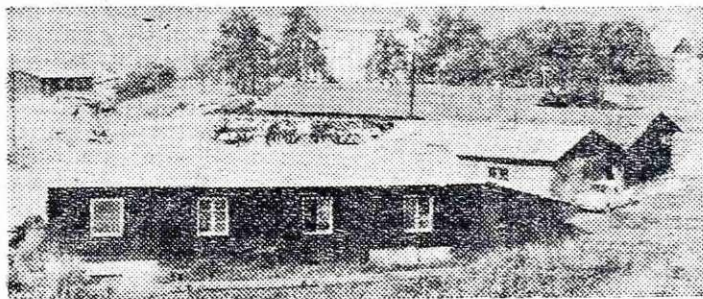
Na upravi so nam povedali, da so že leta 1963 začeli z načrti o izgradnji novih, modernjših in bolj ekonomičnih prostorov. Sprva so namerali graditi za kulturnim do-

mom na Javorniku. Tako jim ne bi bilo treba podreti barak na drugi strani ceste in tudi glede transporta bi bili v ugodnejšem položaju kot sedaj, saj so precej oddaljeni od glavne ceste. V treh ali štirih letih nameravajo poleg nove uprave, menze in skladišč, zgraditi tudi samski dom, kajti deset družin bo še vedno prebivalo v baraki.

Letos so dokončali vsa dela v valjarni žice, postavili so temelje za brusilne stroje in za butanski zbiralnik ter opravili nekaj manjših remontnih del v železnici. Trenutno imajo zaposlenih 70 delavcev, ki gradijo samopostrežno trgovino v Radovljici in trgovske lokale na Bohinjski Beli, Lescah in na Bledu ter sodelujejo pri izgradnji stanovanjskih hiš do tretje faze.

V prihodnje bodo delali največ v Kranju, Trzinu in Kamniku, v načrtu pa imajo graditev nove kletavnice na Spodnjem Plavžu.

D. Sedej

Kranjski Projekt je začel z rušenjem starih barak, ki res niso bile v okras okolju.

Plezam naprej za celo dolžino vrvi. Stena v naslednjih raztezajih ne presega pete težavnostne stopnje. Čudovito je plezati deviško steno, ko niti za nekaj metrov naprej ne veš, kakšna je. Ali je sploh prehodna? V vselem razpoloženju, menjaje se v vodstvu, plevaza vse višje v osrčje stene.

Na Rušju je vse polno gornikov, ki se ozirajo v steno, od koder se sliši pesem klinov in kladija. Z vriski se pozdravljamo.

Stena naju zopet zaposli, tako da izgubiva smisel za čas in okolico. Plezam prek strmih stopenj, ki na videz izgledajo lahke. Pomagati si moram s klini. Na travnati polici, pod visoko pečjo, si uredim stojišče. Zvone je kmalu pri meni in že molče ogleduje široko poč, ki se dviga nad polico navpično.

Iskala sva težave in jih tudi našla. Zvone obdeluje široko poč v prostem plezanju,

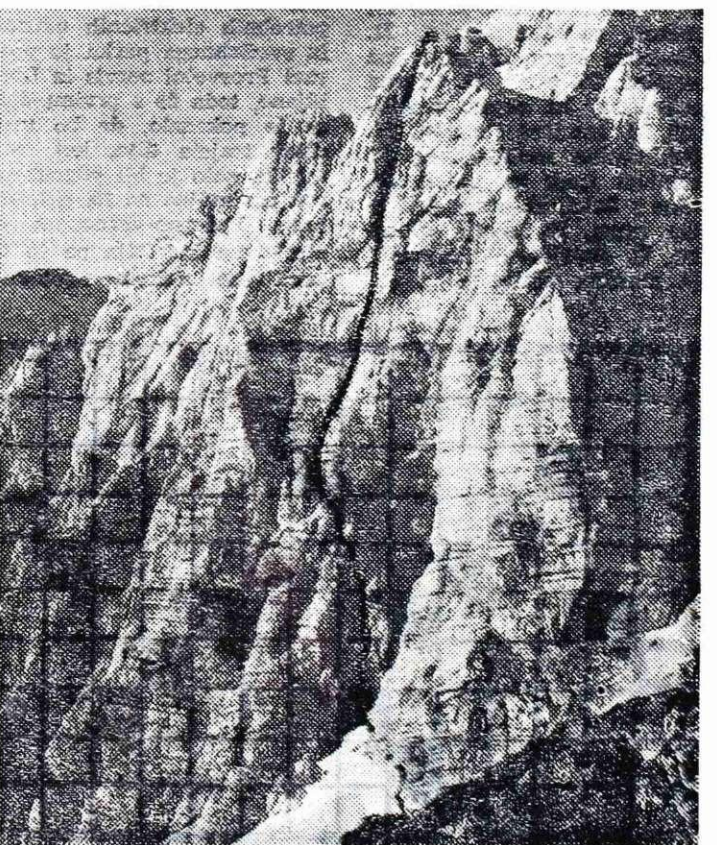
le v večjih presledkih mu uspe zabiti kakšen klin, ki pa ne drži kaj prida. Poč se po desetih metrih razdeli v dva kraka, ki skupno tvorita obliko črke »Y«. Naravnost ne gre, boljši je desni krak, pod katerim je gladka strma plošča. Zvone uporablja vse plezalne tehnike, da premaga dobrih pet metrov desne poč »Y«, ki se nato konča brez razčlemb. Ni drugega izhoda kot naravnost prek previsa. Lesena zagodka in trije klini so potrebni, da Zvone premaga previs. Vrh previsa je odlično travnato stojišče, v obliki »orlovega gnezda«. Zopet stara pesem, izbijam kline in dokaj hitro napredujem.

Kar naenkrat je okoli mene vse sivo. Niti opazila nisva, kdaj je megla zavila steno v svoj sivi plašč. Težave v skalah te zaposlijo tako, da pozabiš na okolico. Zaradi orientacije naju ni skrbelo, steno sva dobro poznala, saj

sva plezala že obe smeri, levo in desno od najine.

Zvone se smehlja iz svojega čudovitega gnezda, ko priplezam do njega. In že mi kaže pot naprej, ki izgleda vse drugo, kot pa lahka. Zapustim »orlovsko gnezdo« in prečim dva metra v levo. Zopet sem v levi poč »Y«. Poč je navpična in proti vzhodu rahlo previsna. Hočeva težave in zato sva včasih kar malo razočarana, če se stena položi. Navpična žmulasta poč je kmalu nad menoj. Pogled nazdol mi zapira megla, zato globino le slutim. Kamen, ki se tu in tam odkruši, brez glasu nekaj časa pada v praznino pod menoj, šele globoko spodaj se odbije od stene in s trščem prileti na prodišče pod steno.

Severovzhodna stena Stenarja. S črto je označena »Mojstranska direttissima«.

Gledališka sezona se bo začela sredi novembra

Številni ljubitelji gledališča upravičeno z začudenjem sprašujejo, kaj se dogaja v gledališču, da vse doslej še ni začelo s predstavami za novo sezono 1968/69, zlasti še, ker so vse doslej bili vajeni, da se je sezona začela najkasneje 15. oktobra. Čeprav smo v nekaterih člankih že pojasnili, da se bo začetek sezone, zaradi nujnih popravil električne napeljave in naprav na odru, zavlekel, bomo danes natančneje pojasnili celotno situacijo, kar bodo ljubitelji gledališča prav gotovo z razumevanjem sprejeli na znanje.

Minulo zimo je v dvorani izbruhnil požar, ki sicer ni povzročil večje škode, imel pa je za posledico, da je požarnovarnostna komisija ugotovila nevarno stanje ne samo na kurilnih napravah, temveč tudi na celotni električni instalaciji in odrskih napravah. Če se je na kurilnih napravah vse pomanjkljivosti dalo odpraviti z minimalnimi sredstvi, pa to ni bil primer z električno napeljavo in odrskimi napravami, ki so

bile ne samo zasilne in urejene proti predpisom, temveč do kraja dotrajane in celo smrtno nevarne. V štiridesetih letih, kar stoji stavba, v kateri deluje gledališče, ni bilo na električnih napeljavah nobenih popravil in modernizacij, zato je razumljivo, da so do kraja dotrajale. Požarno-varnostna komisija je izdala odločbo, s katero je zahtevala, da gledališče do 1. aprila 1968 uredi električno napeljavo in naprave po veljavnih predpisih ali pa bo stavbo zaprla za javno uporabo. To pa bi pomenilo nasilno prekinitev sezone in odpovedati bi morali tudi XI. srečanje dramskih skupin Slovenije, katere gostitelj so bile letos Jesenice. Po drugi strani pa je nastalo vprašanje potrebnega in ne ravno majhnega denarja za ureditev električne napeljave in naprav, s katerimi gledališča ne razpolagajo, zlasti še, ker se odra in dvorane ne poslužuje samo gledališče, temveč prav vse kulturne, prosvetne in družbeno-politične organizacije Jesenic. K rešitvi problema je z vsem razumevanjem pristopila skupščina občine Jesenice, ki je angažirala Stanovanjsko podjetje Jesenice kot upravitelja stavbe, v kateri poleg gledališča delujejo še občinska knjižnica, radio Jesenice, železarska godba in radio — amaterski center Železar. Sporazumno s požarno-varnostno komisijo pa je bil rok za ureditev električnih naprav na odru in v dvorani prestavljen na 1. oktober letos. Večino del in izdelavo potrebnih električnih naprav in svetlobnega parka je prevzel Prosvetni servis iz Ljubljane, toda že s prvimi deli se je pokazalo, da bo ureditev trajala dlje, kot smo mislili, zato je bil pogodbeni rok postavljen na 15. oktober letos. Požarno-varnostna in strokovna komisija pa je že pred tem rokom ugotovila

celo vrsto pomanjkljivosti, ki jih je nujno zahtevala, da se tudi uredijo. Tako je bil potreben prav poseben priključek direktno na transformator, potrebna je bila ureditev zasilne razsvetljave in še vrsta drugih naprav, kar vse je zavleklo rok izdelave. Oder in z njim tudi dvorana sta zato tako za predstave kot tudi za vaje do končne ureditve vseh električnih naprav enostavno neuporabna in to je tudi edini vzrok, zakaj se še ne more začeti gledališka sezona 1968/69. Odgovore začetka gledališke sezone, čeprav še tako neljuba za ljubitelje gledališča, pa ima tudi svojo dobro stran, saj bo zdaj le dokončno in po veljavnih predpisih urejena električna napeljava in naprave na odru in v dvorani, kar ne bo predstavljalo samo varnega in sodobnega upravljanja z elektriko, temveč bo gledališču omogočalo tudi bogatejšo in popolnejšo uporabljanje odrske luči in v asfektu in oasfektu gledališke umetnosti.

Kljub tem tehničnim zadržkom pa se gledališče normalno pripravlja na novo sezono. Skoraj celoten igralski kolektiv, pomnožen s številnimi mladimi močmi, je angažiran pri vajah za igro B. Brechta »Dobri človek iz Sečuzna«, ki ga režijsko pripravlja Bojan Cebulj.

Režiser Srečko Tič pripravlja dvoje del in sicer italijansko komedijo »Boeing-Boeing« in angleško psihološko dramo »Globoko sinje morje«. S prvimi pripravami za režijo mladinske igre »Hajdi« pa je tudi že začela Stanka Geršakova. Ta hip je še težko reči, kdaj bo prva premiera, tudi zato, ker je finančna situacija v gledališču vse prej kot rožnata, na vsak način pa se bo sezona 1968/69 začela sredi novembra z dramo »Punčka« Ferda Kozaka, katere premiera in samo tri predstave so že bile minulo sezono. Gledališče bo ponovilo tudi komedijo Kerrove »Mary-Mary«. Prav zaradi negotove situacije, ki jo na eni strani povzroča zakasnitev preureditvenih del na odru, na drugi strani pa tudi negotova finančna situacija v gledališču, gledališče odlašajo z razpisom gledališkega abonmaja. Že iz minule sezone je gledališkim abonentom dolžno eno predstavo, v tej negotovi situaciji pa ne more, čeprav bi jih še tako rado, prevzeti obvez, za katere ne ve (kajti kdo ve kakšna bo dotacija v letu 1969?), če jih bo lahko izpolnilo.

Gledališki kolektiv je prepričan, da bodo ljubitelji gledališča in vsa jeseniška kulturna javnost z razumevanjem sprejeli navedeno situacijo v gledališču na znanje in vso svojo naklonjenost gledališču v polni meri izkazali, čim bo gledališče začelo s predstavami in novo sezono 1968/69 sredi novembra letos.

—nj

film • film • film • film • film • film •

PUSTOLOVŠČINE V ISTAMBULU

Pred meseci videni Enrico vi Pustolovci z Alainom Delonom, Linom Venturo in Joanno Shimkus kot protagonisti, so predstavljali zaradi svojega tenkočutnega lirizma, ki preveva skozi sreče išočih avanturistov (lahko bi jim rekli kar sanjači, utopisti) in jih obravnavali z novega, ambicioznejšega aspekta, značilnega za vrsto avanturistično-kriminalnega filma. Enricov poskus je bil zanimiv in obenem uspel, čeravno ni moč trditi, da so pustolovci izjemno dosežek.

Ob Pustolovčinah v Istanbulu pa se zdi, da je film manj ambiciozen. Sprva je videti, da bo problem podoben (kdo bi si mislil, da je skupina mladih ljudi povezana s tihotapstvom?) in celo sproščeno je vse, ni šablonskega igranja, pa tudi liki so — fizično — zanimivi. Ko je na vrsti pobeg enega iz družine v Istanbul in drve. nje druge za njim, že vemo, pri čem smo: pri tradicionalni štoriji. In že smo v Istanbulu. Tod naši junaki obiskujejo hotele in celo istambulske znamenitosti — Hagio Sophio si ogledajo...

Pri vsem tem je pa nadaljnje dogajanje, seveda preprosto in umljivo; brez srečnega konca si ga je predstavljati nemogoče.

Škoda, da je filmov takšne baže obvezno vsak mesec na pretek. Oh, kdo bi se vznemirjal!

SEDEM MLADIH IN ENA

Romuni in Francozi so Romani; in ker se še kar v redu razumejo (politično in kulturno), so se sporazumeli na filmskem področju ter naredili koprodukcijski film Sedem mladih in ena. Ker so Francozi iznajdljivi in na na-

cionalno preteklost ponosni ljudje, so izbrali pač temo iz časa Napoleonovih vojska. Priznati je treba, da so izbrali zanimivo, toda njihov način, kako izbrano posredovati, je slab, neuspeh, nezanimiv.

Junaki — nazadnje je sedem mladeničev, ki preživljajo avanture v želji, da poiščejo svojo četo in mamljiva Charlotta — imajo edino nalogo, sicer režiser Borderie ne bi na vse mogoče načine poskušal, zabavati. Kaj vse moramo pretrpeti! — replike jecljajočega vojaka (ki so še ob drugi ponovitvi brez željene efekta), opitje sladostnih »herojev«, drvenje kočije s sedmimi kreaturami po bregu navzdol, namakanje Charlotte v vodi, arogantno vedenje Charlotte v uniformi avstrijskega vojskovodje in...

Sedem mladih in ena ni nič drugega kot kičast film, film, ki si prizadeva za »uspešni« gagi zabavati. Morda bi to ugajalo Kantu, zakaj nje-mu »vzbuja komično smeh tedaj, če pričakujemo nekaj vrednotenega, veljavnega, kar se razblini v nič.« Bordierijev film se je razblinil v kič.

Kot surogat Sedem mladih in ena pa sodi jugoslovanski risani film Sif Aleksandra Marksa (glavni risar) in Vladimir Juriš (glavni animator), ki je temo o bajeslovnem Sifzu »posodobil« in govori morda o najobčutljivejši temi sodobne umetnosti: o popredmetenju, o odtujevanju človeka, ki z materialnimi dobrinami pokopuje svoje ustvarjalne, v pravem pomenu človeške značilnosti, kakor meni kritik Ranko Munitić.

Sif nam je plačal dolg. Zanimiva tolažba!

—na

Prof. Milko Škoberne naš novi pevovodja

Pred nekaj tedni je začel z rednim delom združeni moški pevski zbor, ki ga vodi zborovodja prof. Milko Škoberne iz Ljubljane. Pevski zbor sestavljajo pevci iz Žirovnice, Jesenic in Javornika. Pevske vaje v novem kulturnem domu na Javorniku so bile do sedaj lepo obiskane, zanimanje za sodelovanje pa vidno narašča, tako da lahko računamo še z novim dotokom pevcev. Prof. Milko Škoberne je že spomladi navdušil za zborovsko petje okrog 30 žensk in dosegel v Stari Gorici na tekmovalnem lep uspeh, o čemer pa smo že pisali. Zato so danes možnosti, da bi v kratkem lahko imeli na Jesenicah 60-članski mešani pevski zbor.

S formiranjem novega moškega pevskega zbora je izpolnjena vrzel po smrti Polmeta Mejača na Javorniku. V Žirovnici pa imajo tudi dovolj pevcev, ki so peli v glavnem v manjših sestavih, medtem ko prihaja na redne pevske vaje na Javornik tudi

nekaj članov bivšega komornega zbora jeseniške Svobode.

V nedežjo, 16. novembra se bo moški pevski zbor prvič predstavil na koncertu v Braniku, kjer bodo peli tudi pevci iz zamejstva, Trbovelj in Branika.

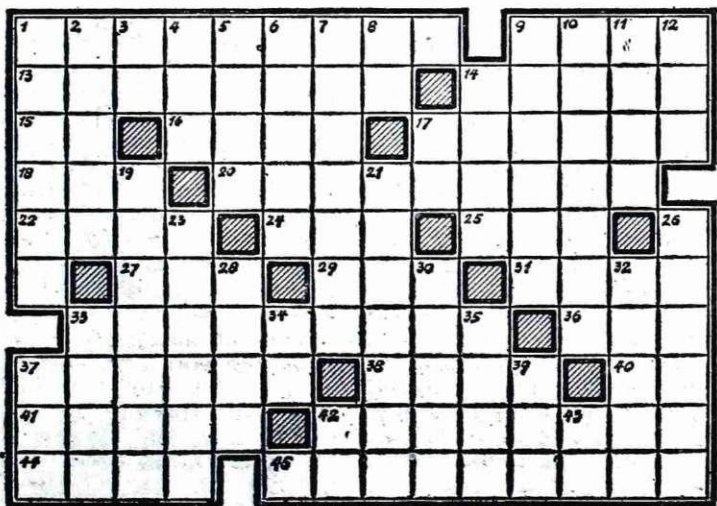
Na širšem posvetu, ki bo v novembru nameravajo sprejeti delovni program. Pri sestavi programa bodo upoštevali prireditve, na katerih so pevci iz Žirovnice in Javornika doslej vsak v svojem kraju že stalno sodelovali (krajevni in državni prazniki ter druge prireditve). Že sedaj bo treba začeti s pripravami na sodelovanje pri praznovanju stoletnice obstoja Železarne ter vrsto drugih obležit, ki jih bomo praznovali v tem ali prihodnjem letu. Poseben koordinacijski odbor bodo sestavljali zastopniki vseh treh območij in bodo imeli kot stalno nalogo vključevanje mladih v pevski zbor.

—or

Križanka

Vod.: 1. italijanski skladatelj, 9. korist, 13. mejno gorstvo med Srbijo in Črno goro, 14. rudnik v Bosni, 15. poročevalska agencija, 16. električna morska riba, 17. obrtnik, 18. industrijska rastlina, 20. zlahtna vrsta mavca, 22. očka, 24. reka na Poljskem, 25. Ujevič, 27. reka v Nemčiji, 29. del imena prve slovenske filmske igralke, 31. čista teža, 33. pogreznjeni pravljичni del sveta, 36. kositer, 37. element, 38. neprijeten občutek, 40. slovenski tehnik, 41. stara Ljubljana, 42. antikvar, 44. dirjanje, 45. starosta.

Navp.: 1. divji kozel, 2. domače obuvalo, 3. samoglasnik in soglasnik, 4. surovo domače sukno, 5. travnik v nižini, 6. letopis, 7. močan eksploziv, 8. soglasnika, 9. udnica, skrnina, 10. varovane, v reji, 11. mitološki le-talec, 12. šolski zavod v Ljubljani (kratica), 14. podelitev imena, 17. ime orke, 19. pošast, ostudna spaka, 21. slovenski kipar, 23. zdravilna rastlina, 26. proti, 28. telesna poškodba, 30. mesto v Alžiriji, 32. kemični element, 33. ljubkovalno moško ime, 34. kemični znak za natrij, 35. reka v Švici, 37. stara dolžinska mera, 39. manjši glodalec, 42. okrajšava za starejši, 43. stavčna nikalnica

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

2. in 3. novembra angl. barvni CS film SHERLOCK HOLMES PROTI JACKU RAZPARACU, v režiji Jamesa Hilla, v glavni vlogi John Neville, ob 17. in 19. uri.

4. novembra ital. barvni film AIDA, v režiji Clementa Fracassija, v glavni vlogi Renata Tebaldi, ob 17. in 19. uri.

5. in 6. novembra franc. barvni CS film NE RAZBURJAJMO SE, v režiji Georga Lotnerja, v glavni vlogi Lino Ventura, ob 17. in 19. uri.

7. novembra amer. barvni CS film SAN FERNANDO, v režiji Gordona Douglasa, v glavni vlogi Ann Margret, ob 17. in 19. uri.

8. novembra amer. barvni film ELDORADO, v režiji Havarda Hoxsa, v glavni vlogi John Wyne, ob 17. in 19. uri.

9. novembra angl. barvni CS film MOST NA REKI KWAI, ob 17. in 20. uri, v režiji Davida Leana, v glavni vlogi Alec Guinness.

Kino PLAVŽ

2. in 3. novembra franc. barvni CS film NE RAZBUR-

ZAHVALA

Ob težki izgubi drage žene, mame in stare mame

MARIJE PRETNAR

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ji v zadnjih urah lajšali trpljenje. Posebna hvala dr. Branku Dražiču za zdravljenje in požrtvovalnost.

Iskrena hvala vsem darovalcem vencev in cvetja, govorničar za poslovilne besede ob odprtem grobu, kakor tudi pevcem za ganljive žalostinke. Iskrena hvala vsem sosedom, posebno pa tovarišicam Jamrovi, Čadeževi in Jenkoletovi. Prav tako lepa hvala vsem voznikom avtomobilov in vsem, ki ste drago pokojnico spremili na njeni zadnji poti v tako velikem številu.

Zalujoči: mož Ciril, hčerka Marica z družino, sinova Ciril in Marjan z družino, sestre Ana, Jožica in Angela z družinami, brat Jože in Stane z družinama.

ZAHVALA

Ob težki izgubi našega draga očeta

JANEZA MLAKARJA

se iskreno zahvaljujemo družbenopolitičnim organizacijam iz Jesenic in Kranja, delovni skupnosti železarne Jesenice ter vsem ostalim posameznikom za tako veliko pozornost in sočustvovanje. Zahvaljujemo se vsem darovalcem vencev in cvetja, govornikom za poslovilne besede, kranjski in jeseniški godbi, pevcem, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoči: Mlakarjevi

JAJMO SE, ob 18. in 20. uri.

4. in 5. novembra angl. barvni CS film SHERLOCK HOLMES PROTI JACKU RAZPARACU, ob 18. in 20. uri.

6. novembra amer. barvni CS film SAN FERNANDO, ob 18. in 20. uri.

7. in 8. novembra nem. barvni CS film LETEČI CUDEŽ, ob 18. in 20. uri.

9. novembra amer. film KO PRIDE DAN MASČEVANJA, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

2. novembra franc. barvni CS film PUSTOLOVSCINE V ISTAMBULU.

3. novembra franc. barvni CS film SEDEM MLADIH IN ENA.

7. novembra angl. barvni CS film SHERLOCK HOLMES PROTI JACKU RAZPARACU.

9. novembra nem. barvni CS film LETEČI CUDEŽ.

Kino KRANJSKA GORA

2. novembra nem. barvni CS film VELIKA KAČA.

3. novembra nem. barvni CS film LETEČI CUDEŽ.

7. novembra franc. barvni CS film NE RAZBURJAJMO SE.

9. novembra angl. barvni CS film SHERLOCK HOLMES PROTI JACKU RAZPARACU.

Kino ŽIROVNICA

3. novembra nem. barvni CS film VELIKA KAČA.

10. novembra angl. barvni CS film SHERLOCK HOLMES PROTI JACKU RAZPARACU.

ZAHVALA

Ob prerani smrti ljubega moža, skrbnega očeta, starega očeta, sina in brata

JOŽETA BERGANTA

se iskreno zahvaljujemo vsem družbenopolitičnim organizacijam občine in Železarne ter samoupravnim organom, nadalje sorodnikom, prijateljem, znancem, sostanovalcem in vsem ostalim organizacijam in osnovni šoli Prežihov Voranc, ki so sočustvovali z nami in nam kakorkoli pomagali. Hvala za darovane vence in cvetje, za številno spremstvo na njegovi zadnji poti, govornikom za poslovilne besede ob grobu, pevcem in javniški godbi za ganljivo slovo, številnim lastnikom osebnih avtomobilov in dr. Čehu ter dr. Jensterlu za zdravljenje. Posebna zahvala lovski družini »Stol Žirovnica« za lajšanje ob poslednji uri, za trud in skrb ob prevozu na dom in na pokopališče.

Se enkrat prav vsem iskreno hvala!

Zalujoči: žena Anica, otroci in ostalo sorodstvo.

ČESTITKA

Na visoki šoli za telesno kulturo v Ljubljani je diplomiral Jože Oblak, učitelj telesne vzgoje na Železarskem izobraževalnem centru Železarne. Novemu profesorju telesne vzgoje iskreno čestitamo.

V Železarskem izobraževalnem centru se bo v ponedeljek, dne 4. 11. 1968 pričel tečaj, namenjen vsem tistim, ki občasno ali stalno delajo na plinovodih. Tečaj bo trajal do 9. 11. 1968 vsak dan; dopoldne za delavce popoldanske in nočne izmene, popoldne pa za dopoldanske.

Tečajniki bodo po končanem tečaju opravljali izpite.

Jeseniški hokej

Razmišljam, kako naj se stvari lotim, kajti prepričan sem, da bi bil kdo drug bolj upravičen in poklican, da piše o tem.

Vsi sodoživljamo razvoj jeseniškega hokeja, vsi Jeseničani, še posebno jeseniški športniki. Hokej nam je prišel k srcu, postal je naš, naša skupna last. Zadnji dve leti pa nas je prerastel.

Naši najboljši hokejisti odhajajo. Več kot deset let je dajala naša skupnost, predvsem Železarne, težke denarje za igrišče, za trenerje, za opremo itd. Vzgoja vsakega hokejista, ki je danes v rang reprezentanta, je stala Železarno mnogo milijonov starih dinarjev. Niti pomislili nismo, da bodo ti milijoni vrženi v stran, v nekom določnem pomenu, namreč za Jesenice. Fantom navsezadnje niti ne moreš zameriti, našli so luknjo, pri klubu niso prisiljeni ostati in gredo. Hokejisti občutijo direktno samo tisto, kar pade njim direktno v žep. Tiste težke denarje, ki so bili porabljeni za njihovo šolanje, športno šolanje mislim (trener, igrišče, vzdrževanje ledu, oprema, igre v inozemstvu itd.), tega ne občutijo, to enostavno prezrejo.

Jeseničani oziroma Železarne pa je postala poleg jekla tudi dobavitelj odličnih hokejistov za druge klube.

Poglejte, kako je to enostavno. Deset let vzgajaš čisto nepoznanega recimo Smida; iz njega nastane po več milijonskih stroških Felc, ta Felc res da ni dobil teh deset in deset milijonov na roko, toda preden je postal Felc, je toliko veljal skupnost! Sedaj pa gre, ker nismo poskrbeli za to, da ne more iti! Tu nas je čas prehitel, tu smo zaostali. Vsi naši najboljši fantje bodo šli, ne moremo jih obdržati.

Tam nekje pa obstoja neki klub, ki lepo pride k nekemu našemu dobremu igralcu, mu ponudi recimo milijon din (mi smo dali zanj desetine milijonov, toda on tega ne ve) in naš dobri igralec gre. Priznam, da bi tudi jaz dobro premislil, če bi imel take ponudbe.

Torej tu ne moremo, kot vidite, nič narediti. Vzgamajo pa nov kader. Smid, Polajnar, Potočnik ali kakorkoli se ti bodoči Jami, Felci, Tišlerji že pišejo, bodo prav tako v kratkih petih letih veliki mojstri, ko o Felcu ne bo več ne duha ne sluha. Zanimajo me sedaj, kaj smo naredili, da

ne bomo stalni dobavitelji Olimpiji in podobnim klubom naših hokejistov? Ali so nam ti mladi fantje podpisali, da bodo igrali samo za Jesenice do 32. leta starosti? Ali sploh obstoji kakšna pravna možnost, da jih prisilimo, da bodo morali povrniti klubu desetine milijonov, če bodo kljub temu hoteli v drug klub? To so vprašanja, na katere želi odgovor vsak član kolektiva železarne Jesenice.

Ce ni nobene pravne možnosti, da prisilimo te naše mlade bodoče Ravnike, Felce, Jane, da bodo morali igrati samo za Jesenice, potem smo milo rečeno, neodpušljivo neumni, če jih vzgajamo za druge. Vsak član kolektiva železarne Jesenice bo gotovo bolj navdušen zato, da se zavrne milijoni (za Olimpijo, za Celje itd.) porabijo raje za izgradnjo družbenega standarda (stanovanjske hiše, igrišča, ceste itd.). V kolikor želi imeti Olimpija dobre igralce, naj si jih vzgaja sama desetletja dolgo, kot smo si jih na Jesenicah, kjer imamo izredno delaven kader hokejskih funkcionarjev. Tudi ta preprosto, skromen, a vendar neumoren kader mora biti do

konca razočaran nad tem, kar je po dolgotrajnem, napornem delu doživel.

Zanimajo me odgovori na vse to. Da bi vzgajali hokejiste za druge, nima nobenega pomena. Kot Jeseničan se zdim sam sebi Pavliha. Bolje, da opustimo ves trening, sedemo in lepo počakamo, da bo Olimpija vzgojila dobre igralce in jih odkupimo, pa bomo nič kolikokrat cenejše prišli do igralcev!

Prvo kolo smo torej izgubili, ker nas je čas prerasel, ker s takim razvojem nismo računali. Na vrsti je drugo kolo. Požrtvovalni jeseniški hokejisti delavci so bili sposobni vzgojiti igralce profesionalnih kvalitet, toda Jesenice niso sposobne, da bi jih profesionalno plačevale. Potrebna bo nekakšna rešitev. Ali se bomo povrnili k moštvu na višino Vevč, ali kaj?

Morda nimam vse prav, morda sploh ničesar nimam prav, morda je rešitev tega vprašanja že na pravi poti? Kot vse jeseniške športnike, tako tudi mene zanima, kako se rešuje to vprašanje, kako ga bomo rešili, kaj smo že naredili v tej smeri.

Ciril Praček

Otvoritev hokejske sezone

Hokejska sezona na igrišču Podmežakljo je bila s srečanjem z moštvom Yverdon tudi uradno odprta. Igralci moštva so že nekajkrat prej preizkusili svoje moči, saj so že bili na turneji po Češki in Švici.

Petkovo srečanje proti gostom iz Yverdonu ni bilo za ljubitelje hokeja toliko pomembno zaradi same igre, kot za sestav pomlajenega moštva, ki bo v letošnji sezoni zastopalo Jesenice v tekmovalstvu za evropski pokal in državnem prvenstvu. Še posebej je bil za ljubitelje hokeja zanimiv nastop Felca, Ravnika, Ivana Jana in Francija Smoleja, ki pa se v prvem srečanju niso pojavili v moštvu. Ugibanja ter številne kritike na račun igralcev in sploh letošnjih hokejskih afer še vedno niso povsem razčiščena, saj je znano, da štirje igralci, ki so odslужili JLA, že igrajo pri Olimpiji, medtem ko bo tudi jeseniški klub vložil za njihovo redno registracijo. Prav zaradi teh neurejenih razmer je bil tu

di obisk gledalcev na prvih tekmah precej porazen. Hokejski klub je od zvestih navijačev vedno pričakoval vso podporo, ki jo bo v letošnji sezoni še bolj potreboval, saj so čez noč zrasli »apetiti« za osvojitve prvenstva Olimpiji, medtem ko zagrebški Medveščak trdovratno molči.

Po prvih srečanjih se moštvo počasi že stabilizira, Felc in Ravnik sta svojo odločitve, da ne bosta igrala za Jesenice, že preklicala in bosta že v prvem srečanju v Celovcu proti KAC nosila glavno breme moštva. Ves nadaljnji razplet hokejskih dogodkov pa bo ljubiteljem hokeja znan že v treh dneh, ko bo moštvo že v pravem hokejskem zagonu in ko bodo tudi rezultati potrdili sedanjo vrednost moštva.

Rezultati hokejskih srečanj:
Kranjska gora : Yverdon 3:3
(3:2, 0:1, 0:0)
Jesenice : Vösby 9:1
(2:1, 2:0, 5:0)
Jesenice : Praga 6:4
(1:0, 4:0, 1:4)

-nik

Sodniki premagali Jesenice

Jesenjski odbojkarji so od potovanja v Maribor s povsem realnimi načrti, da v II. zvezni odbojkarški ligi - zahod, lahko premagajo ekipo Branika. H. Č. To bi jim vsakakor uspelo, če ne bi za Branika igrali vsi trije sodniki, ki so po svoje škrojili rezultate tekme.

To ni opravičilo za poraz, kajti za dokaz o tem govori resnica in podatki. Namesto prvotno deligranega sodnika Sinkoviča, je sodil namestnik Moran iz Maribora. Če bi bili Jeseničani že vnaprej vedeli, da bo sodil Moran, bi bili prav gotovo zahtevali nevtralnega sodnika, ker jim Moran še nikoli ni sodil objektivno. Tako pa je bila vsa sodniška trojica iz Maribora.

Sodnik je sodil objektivno samo v prvem setu, v katerem so naši zblesteli s svojo igro s 15:9, pa čeprav je že v tem setu Moran dosodil našim tri kazenske točke samo zato, ker je Šmitek kot kapetan, in ima zato pravico, zahteval pojasnilo na njegove čudne odločitve.

Jeseničani bi morali po realnih ocenah zmagati z lahkoto. O tem pove že sam rezultat, da so izgubili s 3:1 in da so bili v treh setih poraženi na majhno razliko 15:11, 15:13 in 16:14. Vsak pa lahko ve, kako zelo je odločilna pri tako izenačenem rezultatu sodnikova vloga.

Kot celota so vsi naši igralci igrali dobro, toda proti tolikim igralcem res niso mogli zmagati, pa če bi igrali še bolje. Sodnik bi jih že znal zaustaviti. Stranska sodnika nista niti enkrat sam-

krat dosodila žoge v našo korist in povsem očitno sodila v dobro Branika.

Za Jeseniško ekipo so nastopili: Bergelj, Bogataj, Kavčič, Potočnik, Prištov, Rozman, Rössler, Šmitek in Smajčič. Zaradi bolezni ni odpotoval Krevsel, katerega prisotnost vedno lahko koristi ekipi. Kljub njegovi odsotnosti pa so Jeseničani igrali tako dobro, da bi bili morali zmagati. V zadnjem setu je bilo ob koncu celo devet menjav servisa, da se je tekma končala. Za zmago v tem setu in na mnogih zmagah sploh pa se imajo Branikovci spet zavajati samo pristranskim sodnikom.

Kljub temu porazu Jeseničani zavzemajo ob koncu pravega dela prvenstva dobro 3. do 4. mesto skupaj z Železni-

čarom z 8 točkami. Prvovrščeni ekipi Fužinarja in Metlica pa imata 10 točk, kar dokazuje izenačenost vseh ekip. Če bodo tudi v drugem delu prvenstva obdržali to mesto, bodo lahko povsem zadovoljni s svojim prvim nastopom v zvezni ligi in v konkurenci tako izkušenih ligas. V II. delu tekmovanja bodo igrali štiri tekme v gosteh in tri tekme doma. Iz lige bosta izpadli zadnji dve uvrščeni ekipi.

Doslej še ni bilo znano, kdaj se bo prvenstvo nadaljevalo. To se bo zvedelo v nedeljo, ko bo v Zagrebu zasedala odbojkarška zveza Hrvatske, ki je prevzela organizacijo II. zvezne lige - zahod. Sestanaka o tem se bo udeležil tudi predstavnik jeseniškega kluba. Z. F.

Kvalifikacije za žensko zvezno ligo

Ženska ekipa košarkarskega kluba na kvalifikacijah za zvezno ligo v Banja Luki ni uspela. Težko je bilo pričakovati, da bi dekletom uspelo v hudi konkurenci že prekaljenih bivših zveznih ligas. Presenetiti ostala moštva, saj je bilo že skoraj jasno, kdo bo naslednje leto dopolnil zvezno ligo. Prednost domačega igrišča in sodnikov je odločilna za domače moštvo, tako da je praktično prvo mesto na turnirju že bilo odano. Moštvo Voždovačkega iz Beograda je v letošnji sezoni zasedlo v zvezni ligi 9. mesto, tako da so izkušnje

igralk precej pripomogle, da je moštvo na turnirju osvojilo drugo mesto in še nadalje ostalo v zvezni ligi. Treja ekipa Partizana iz Beograda je bila enakovreden tekmeček domačinkam in Voždovačkemu, vendar je v odločilnem trenutku izgubila srečanje z Voždovačkim in se morala tako zadovoljiti s tretjim mestom.

Naše igralk so odšle na kvalifikacije v Banja Luko le zaradi priznanja igralkam za osvojevo prvo mesto v republiški ligi. Igralk so za zvezno ligo še vedno premalo pripravljene in je bil zato turnir samo ocena sposobnosti našega moštva. Ob bolj ugodnem žrebu bi bil razplet dogodkov lahko drugačen. V prvem srečanju so naše igralk naletele na razpoložene domačinke, ki so že v prvem srečanju hotele pridobiti dovolj prednosti pred ostalimi konkurenti. Kljub visokemu porazu naše igralk niso bile dosti slabše, saj se je rezultat spremenil šele v zadnji polovici srečanja, ko je moralo iz igre nekaj naših najboljših igralk. Drugo srečanje proti Voždovačkemu je bilo veliko boljše, naše so celo polčas odločile v svojo korist in do 8. minute še vodile. Na koncu pa jim je manjkalo moči in razlika je bila spet precejšnja. V zadnjem srečanju proti Partizanu so zaigrale najbolje, zaradi tega je bila borba za zmago ostrejša in do konca odprta. Igralkam iz Beograda je šele na koncu uspelo zmagati in se uvrstiti pred našo ekipo.

Kvalifikacije tako za moštvo niso bile uspešne, kljub temu pa so bile potrebne, saj se lahko primerja sposobnost ekipe tudi na najvišjem nivoju, ta pa je do naslednjega kvalifikacijskega turnirja še prenizek.

Rezultati: Jesenice : Mladi Krejšnik 42:83, Jesenice : Voždovački 52:68, Jesenice : Partizan 48:54.

-nik

Predlog občinske športne zveze za okvirni program športnih prireditev ob 100-letnici Železarne

Izvršni odbor ObZTK Jesenice je na svoji izredni seji, dne 23. 10. 1968, razpravljal o idejni zamisli športnih prireditev v počastitev 100-letnice železarne Jesenice. Izvršni odbor se čuti dolžnega, da pri organizaciji praznovanja tega pomembnega jubileja sodeluje in pomaga pri organizaciji športnih prireditev.

Športni delavci se zavedajo, da je z razvojem naše železarne in železarskih Jesenic rasel tudi naš delovni človek - športnik. Vrhunski uspehi naših športnikov in množični razvoj telesne kulture v naši občini sta v največji meri zaslug kolektiva železarne Jesenice, ki je vsestransko materialno podpiral in omogočal to pomembno družbeno dejavnost.

V ta namen se je izvršni odbor odločil, da s svojimi osnovnimi organizacijami prispeva svoj delež in tako omogoči dostojno in slavnostno praznovanje tega visokega jubileja.

Na podlagi že vodenih razgovorov športnih organizacij v Kazini, dne 22. 10. 1968, izvršni odbor zveze predlaga sledeče:

Zaradi težkega finančnega stanja v železarni Jesenice smo mišljenja, da se organizirajo množične in kvalitetne prireditve v okviru osnovne dejavnosti naših športnih organizacij.

To pomeni, da predvidevamo okvirni program, ki je že delno financiran od širše družbene skupnosti. Realizacija te zamisli ima prednost v tem, da angažira manj denarja, razen tistega zneska, ki odpade za delno pokritje organizacijskih stroškov in za stimulacijo za najbolj uspele športne prireditve in športnih delavcev.

Okvirni program je razdeljen na tri obdobja:

a) množični telovadni nastop (šolskih športnih društev in TVD Partizan) v okviru tedna mladosti v maju. Ta prireditve naj bo hkrati tudi manifestacija množične telesne kulture v občini, organizirana s povorko od Železarne do športnega parka.

Prireditve bo na hokejskem igrišču. Za izvedbo podobnejšega programa je zadolžena občinska zveza.

Predvideni stroški bodo le za manjkajoče kroje in nagrade za organizatorje (vodniki, učitelji).

b) športna tekmovanja, ki jih organizirajo osnovne organizacije, ki se ukvarjajo s tekmovalnim športom v sledečih panogah: odbojka, košarka, nogomet, rokomet, namizni tenis, balinanje, lahka atletika, kegljanje, judo in boks. Te prireditve bodo enkratne ali v obliki turnirjev. Termin je 1. avgust, ker takrat praznujemo tudi občinski praznik.

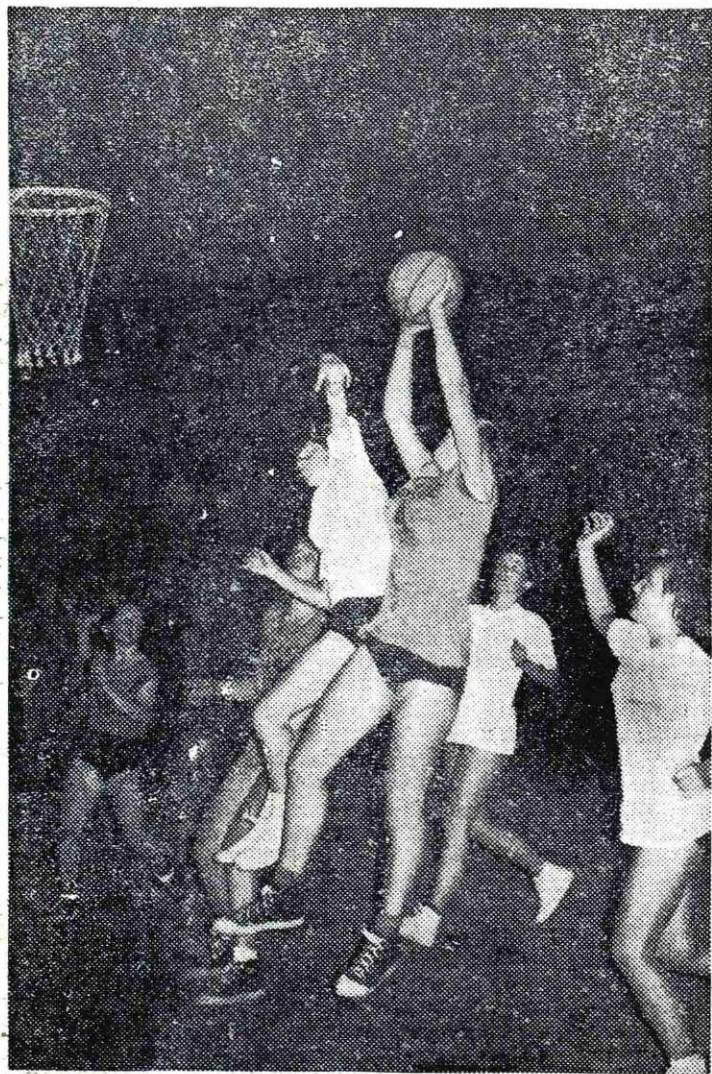
V ta okvir prireditev se lahko predvidevajo medobratna tekmovanja v športni rekreaciji in športne igre železarn. O tem zadnjem predlogu, naj o možnosti izvedbe razmisli komisija za športno rekreacijo v Železarni, ker vpada v čas letnih dopustov. Stroški za organizacijo teh prireditev se predvidevajo le za pokritje same organizacije in odvisno od širine in kvalitete sodelujočih.

c) zimske športne prireditve navajamo kot poslednje, vendar verjetno pridejo v poštev za izvedbo v zimski sezoni 68-69. Naša zamisel temelji na organizaciji prireditev, ki naj v občinskem merilu manifestirajo množičnost smučarskega športa. To so tekmovanja med šolskimi športnimi društvi v vseh disciplinah v neposredni bližini Jesenic (Bl. Dobrava, Jesenice, Hrušica). Ta prireditve naj bo organizirana s povorko izpred Železarne skozi Jesenice do kraja tekmovanja.

Vrhunske zimske prireditve pa predlagamo v okviru finančnih možnosti, ki so lahko enkratne v okviru turnirja, pod pogojem, da upoštevamo za pocenitev stroškov tudi patronat Železarne, ki omogoča napredek vrhunskega športa.

Te prireditve zagotavljajo po naši zamisli množično in kvalitetno manifestacijo telesne kulture ter tudi najcenejšo izvedbo. Na osnovi tega predloga bo mogoče tudi lažje pridobiti denar, ki naj bo le vir k sofinanciranju in stimuliranju naše športne dejavnosti.

Prav tako mislimo, da bodo imela vložena sredstva za vzdrževanje in eventualno adaptacijo športnih objektov (nogometno igrišče) trajnejšo vrednost, ker je znano, da je stanje nogometnega igrišča kot osrednje površine v nevarnem stanju. V kolikor to vprašanje ne bo urejeno, potem obstaja resna nevarnost, da ne bo mogoče organizirati športnih tekmovanj in medobratnih tekmovanj v športni rekreaciji. Zaradi tega tudi predlagamo, da se denar ne deli razdrobljeno, oziroma po predračunih sodelujočih osnovnih organizacij, marveč naj se določi organizator, ki naj na podlagi programa oceni realnost stroškov in tudi razdelitev pod zgoraj navedenimi pogoji.

Košarkarice v borbi pod košem.